

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 13.11.2018 № 29-2

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності виконання повноважень
органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей
щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших
надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у
сфері лісового господарства**

Київ 2018

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО АУДИТУ	7
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	8
3. ОЦІНКА СТАНУ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ У ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	15
<i>3.1. Стан та результативність виконання територіальними органами Держлісагентства у Хмельницькій та Чернівецькій областях повноважень з контролю за дотриманням постійними лісокористувачами, які належать до сфери їх управління, вимог чинного законодавства.....</i>	<i>15</i>
<i>3.2. Стан контролю за реалізацією лісоматеріалів та виготовлених пиломатеріалів, а також оцінка впливу на розрахунки з бюджетом</i>	<i>20</i>
<i>3.3. Оцінка законності та ефективності управлінських рішень Держлісагентства щодо безоплатної передачі лісопродукції</i>	<i>28</i>
4. СТАН ВИКОНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ДФС ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ ПОВНОВАЖЕНЬ З КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	33
5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	37
ВИСНОВКИ	39
ПРОПОЗИЦІЇ.....	43
Додатки	47

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4, 7 та 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 „Про Рахункову палату”, План роботи Рахункової палати на 2018 рік.

Мета аудиту: фактичний стан та оцінка ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей у частині забезпечення контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, ефективності використання такими суб'єктами об'єктів державної власності та дотримання вимог чинного законодавства.

Предмет аудиту:

законодавчі, нормативно-правові, розпорядчі акти та інші документи в частині нарахування, сплати та контролю за повнотою і своєчасністю сплати до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства податків та інших надходжень, ефективності використання ними об'єктів державної власності;

інформація про надходження до державного бюджету, зокрема за кодами класифікації доходів бюджету (далі – ККДБ): 11020000 „Податок на прибуток підприємств”, 13010100 „Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування” (далі – рентна плата), 14060100 „Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)” (далі – ПДВ), 15020100 „Мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності” (далі – вивізні мито), 21010100 „Частина чистого прибутку (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до державного бюджету відповідно до закону” (далі – частина чистого прибутку), 14060200 „Бюджетне відшкодування податку на додану вартість”;

статистична та інша звітність органів державної влади, суб'єктів господарювання в частині виданих, переоформлених, анульованих лісорубних квитків, обсягу дозволених до відпуску запасів деревини, нарахованих та сплачених податків та інших платежів, використаних податкових пільг;

дані податкової звітності, розрахунків, матеріали перевірок та інші документи щодо повноти нарахування і своєчасності сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;

дані щодо проведених постійними лісокористувачами перерахунків рентної плати за дров'яну деревину, використану для технологічних потреб;

матеріали про діяльність територіальних органів ДФС щодо результативності контролю за дотриманням вимог чинного законодавства під час митного оформлення суб'єктами господарювання експорту лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, наявності та достовірності сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення

експортних операцій;

інформація про діяльність органів державної влади щодо результативності контролю за повнотою нарахування та сплатою до державного бюджету податків та інших надходжень, дотримання чинного законодавства та попередження недонадходження коштів до державного бюджету;

інша інформація, що стосується предмета аудиту.

Об'єкти аудиту: Хмельницьке обласне управління лісового та мисливського господарства (далі – ОУЛМГ), Чернівецьке ОУЛМГ, Херсонське ОУЛМГ, Головне управління Державної фіскальної служби (далі – ГУ ДФС) у Хмельницькій області, ГУ ДФС у Чернівецькій області, Хмельницька митниця ДФС, Чернівецька митниця ДФС, Державне підприємство (далі – ДП) „Хмельницьке лісомисливське господарство” (далі – Хмельницьке ЛМГ), ДП „Шепетівське лісове господарство” (далі – Шепетівське ЛГ), ДП „Берегометське лісомисливське господарство” (далі – Берегометське ЛМГ), ДП „Чернівецьке лісове господарство” (далі – Чернівецьке ЛГ), ДП „Голопристанське лісомисливське господарство” (далі – Голопристанське ЛМГ).

Запити надсилалися: Рахунковій палаті Румунії, Державному агентству лісових ресурсів України (далі – Держлісагентство), ДФС, ДП „Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр” (далі – „ЛІАЦ”), Регіональній філії „Львівська залізниця” публічного акціонерного товариства „Укрзалізниця”, ГУ статистики у Хмельницькій та Чернівецькій областях, державним екологічним інспекціям у Хмельницькій та Чернівецькій областях, ГУ Державної казначейської служби України у Хмельницькій та Чернівецькій областях, ГУ ДФС у Миколаївській та Херсонській областях, Миколаївському ОУЛМГ, ДП „Хмельницьке обласне спеціалізоване лісогосподарське агропромислове підприємство „Хмельницькоблагроліс”, Білогірському спеціалізованому лісогосподарському комунальному підприємству (далі – СЛКП) „ОРЛАН”, Комунальному підприємству (далі – КП) „Лісове господарство” Вільковецької районної ради Хмельницької області, Городоцькому спеціалізованому лісогосподарському підприємству „Горліс”, СЛКП „Флора”, КП Дунаєвецької районної ради „Лісовик”, КП Кам'янець-Подільської районної ради „Надра Кам'яниччини”, КП районної ради „Летичівський спецлісгосп”, Новоушицькому спеціалізованому лісомисливському підприємству „Поділля”, СЛКП „Лісовик”, Районному СЛКП „Ліс”, Ярмолинецькому спеціалізованому лісовому господарству „Агроліс”, КП „Борисів”, КП „Лютарка”, СЛКП „Поляна”, Шепетівському військовому лісгоспу.

Критерії аудиту:

законність – відповідність управлінських рішень і розпорядчих документів, прийнятих органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей, вимогам чинного законодавства в частині забезпечення повноти нарахування та своєчасності сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, а також надання лісорубних квитків лісокористувачам, сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних

операцій, ведення лісового господарства;

обґрунтованість – відповідність прогнозних (планових) показників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів фактичним надходженням такої плати до державного бюджету;

повнота і своєчасність – стан нарахування і сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, дієвість контролю за дотриманням ними вимог чинного законодавства;

ефективність – оцінка діяльності органів державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо забезпечення своєчасності та повноти сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, погашення та попередження зростання податкового боргу, результативності контролю за дотриманням суб'єктами господарювання вимог чинного законодавства під час митного оформлення експорту лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: 2016–2017 роки та I півріччя 2018 року (для аналізу динаміки показників досліджується їх значення за 2015 рік).

Методи збирання даних: моніторинг нормативно-правових актів, розпорядчих, інших актів і документів, пов'язаних з предметом аудиту; перевірка та аналіз документів щодо організації роботи і виконання покладених на об'єкти контролю повноважень і завдань; дані інформаційних систем органів державної влади; аналіз інформації, отриманої на запити Рахункової палати; ознайомлення, опитування, вивчення, огляд документів, інших матеріалів та об'єктів, їх порівняння; опрацювання статистичної, аналітичної інформації, матеріалів засобів масової інформації з питання, що досліджується.

Під час проведення аудиту складено 12 актів, 7 з яких містять переважно зауваження інформативного та уточнюючого характеру, надіслано та опрацьовано 72 інформаційні запити.

ВСТУП

Лісове господарство – важлива складова народного господарства України, продукція цієї галузі використовується у багатьох сферах життєдіяльності. Майже на 73 відс. лісових земель господарська діяльність провадиться постійними лісокористувачами, які входять до системи управління Держлісагентства.

Україна, посідаючи останнє місце в Європі за обсягом заготовленої деревини – 0,5 кубометра на 1000 жителів¹, протягом останніх років значно збільшила обсяги експорту ділової деревини в Європу. Так, за даними митної статистики, протягом 2015–2017 років Україна експортувала щороку деревини паливної (переважно до країн Євразії) в обсязі **2,0 млн тонн**.

Для ведення лісового господарства у 2016–2017 роках на території Хмельницької та Чернівецької областей надано в постійне користування

¹ https://dt.ua/promyshliennost/ukrayinskiy-lis-zlochyn-bez-kari-_.html.

10 і 15 державним підприємствам, підпорядкованим Держлісагентству, 192,6 і 234,0 тис. га земель відповідно, що становить **близько 6,0 відс.** загальної площі земель лісового фонду, які знаходяться у користуванні підприємств Держлісагентства та на яких забезпечується заготівля **майже 10 відс.** ліквідної деревини (або щороку загалом 1202,9 тис. м³). У лісовому господарстві вказаних областей на сьогодні працює майже 1,7 і 3,0 тис. працівників, які у середньому одержують щомісяця 18,4 і 7,8 тис. грн заробітної плати відповідно.

У загальній структурі внутрішнього валового продукту України² протягом останніх років частка лісогосподарського виробництва займає менше 1 відс., проте за результатами виробничої діяльності суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства Хмельницької та Чернівецької областей у 2016–2017 роках територіальними органами ДФС загалом забезпечено близько **0,5 млрд грн** надходжень податків до державного бюджету, що становило **близько 7,0 відс.** загальнообласних доходів та свідчить про вагомість вказаного сегмента виробництва для економіки цих областей.

Лісові ресурси України дуже обмежені. Країна належить до держав, недостатньо забезпечених лісовими ресурсами. Лісистість становить лише 15,9 відс., цей показник у Фінляндії – 58,9 відс., Німеччині – 29 відс., Франції – 28,7 відс., Польщі – 28 відс., Румунії – 26 відс., Італії – 21,2 відс., Канаді – 26,6 відс., США – 32,7 відс., Білорусі – 35 відсотків³.

Зазначене свідчить, що лісове господарство має експортне спрямування, переважно за сировинним напрямом, що за умов невизначення чітких державних стандартів та неузгодженості зі стандартами Євросоюзу на „паливну деревину” створює ризики експорту лісоматеріалів необроблених (ділового лісу кругляку) як паливної деревини.

На сьогодні Україна є однією з небагатьох країн Європи, яка не має національної стратегії та державної програми розвитку сфери лісового господарства. Потребують врегулювання питання, які визначають розвиток галузі, зокрема удосконалення нормативно-правових актів, розробка прозорого та зрозумілого механізму реалізації деревини на внутрішньому та зовнішніх ринках збуту, у т. ч. і через електронні майданчики, а також їх гармонізація з європейським законодавством; посилення контролю органів державної влади за сплатою податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства, визначення методів та форм розрахунку у разі донарахувань рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, надання у використанні мисливських угідь.

З огляду на викладене, існують ризики нераціонального та неефективного ведення лісового господарства, недонадходжень податків до державного бюджету.

² За даними веб-ресурсу Державної служби статистики України – www.ukrstat.gov.ua.

³ <https://ecology.unian.ua/1194415-problemi-lisovih-resursiv-ukrajini.html>.

1. СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО АУДИТУ

Рахунковою палатою у IV кварталі 2017 року було проведено аудит ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства (рішення Рахункової палати від 26.10.2017 № 22-2), за результатами якого зроблено висновок, що протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року в Україні не забезпечено створення ефективної, прозорої і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства, охорони лісів. Значні обсяги незаконних рубок і невідшкодованих збитків за їх наслідками, а також відсутність належної взаємодії та координації дій органів державної влади в частині обміну інформацією як з питань справляння податків, так і виявлення лісопорушень та притягнення винних до відповідальності, не сприяли ефективному захисту, використанню та відтворенню лісових ресурсів, стабільному, повноцінному розвитку лісового господарства в цілому та отриманню державним бюджетом податків і платежів у повному обсязі.

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, рішення Рахункової палати надіслано Кабінетові Міністрів України. Звіт та рішення Рахункової палати із пропозиціями щодо усунення виявлених у ході аудиту порушень та недоліків надіслано ДФС та Держлісагентству.

Результати аналізу виконання зазначеними центральними органами виконавчої влади пропозицій, наданих у рішенні Рахункової палати, засвідчили, що **окремі рекомендації не виконані**, зокрема:

– Кабінетом Міністрів України не вжито заходів щодо затвердження порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також не забезпечено прийняття відповідних управлінських рішень (актів), спрямованих на створення збалансованого лісокористування, прозорої і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства і охорони лісів;

– Мінагрополітики не затверджено правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка та правила огляду місць використання лісових ресурсів, спільно з Держлісагентством не розроблено нормативно-правового акта щодо порядку обрахунку розміру плати за користування мисливськими угіддями;

– Держлісагентством не забезпечено контролю за його територіальними органами щодо виконання вимог нормативно-правових актів у частині спеціального використання лісових ресурсів, видачі лісорубних квитків і сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів.

Отже, Кабінетом Міністрів України не вжито заходів, а Мінагрополітики та Держлісагентством не забезпечено належного виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього контрольного заходу, що не сприяло покращенню контролю за

використанням лісових ресурсів та веденням лісового господарства, а також сплатою податків суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Лісові відносини в Україні регулюються Конституцією України, Лісовим кодексом України від 21.01.1994 № 3852 (далі – Лісовий кодекс), Законом України від 25.06.1991 № 1264 „Про охорону навколишнього природного середовища”, іншими законодавчими актами України, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.

Ліси можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності, при цьому суб'єктами права власності на ліси є держава, територіальні громади, громадяни та юридичні особи (стаття 7 Лісового кодексу).

Відповідно до статей 63 і 65 Лісового кодексу ведення лісового господарства полягає у здійсненні комплексу заходів з охорони, захисту, раціонального використання та розширеного відтворення лісів. Лісові ресурси можуть використовуватись у загальному і спеціальному порядку.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 „Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів” затверджено Порядок спеціального використання лісових ресурсів (далі – Порядок лісокористування) та Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів (далі – Порядок видачі спецдозволів).

Пунктом 5 Порядку лісокористування **визначено**, що залежно від категорії лісів, лісорослинних умов, біологічних особливостей деревних порід, типу лісу, складу і вікової структури деревостанів, наявності та стану підросту господарсько цінних порід, ступеня стійкості ґрунтів проти ерозії, стрімкості схилів та інших особливостей застосовуються **такі системи рубок, як вибіркові, поступові, суцільні та комбіновані.**

Правилами рубок головного користування, затвердженими наказом Держкомлісгоспу від 23.12.2009 № 364⁴ (далі – Правила № 364), встановлено вимоги до заготівлі деревини під час спеціального використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування (крім гірських лісів Карпат), у тому числі вказаних систем рубок.

Отже, на сьогодні чинними нормативно-правовими актами встановлено, що при головному користуванні застосовуються **чотири системи рубок, з яких вибірково визначено як окрему.**

Довідково. Поступова система рубок – це заходи, спрямовані на збереження та використання попереднього поновлення і сприяння природному поновленню в період між прийомами, під час здійснення яких передбачається вирубування деревостану за кілька прийомів. Під час застосування поступової системи рубок проводяться такі види поступових рубок: рівномірно-поступові, групово-поступові та смугово-поступові. За способами рівномірно-поступові та смугово-поступові рубки можуть бути дво- і триприйомні, групово-поступові – три- та чотириприйомні (пункт 2.3 розділу II Правил № 364).

⁴ Зареєстрованим у Мін'юсті 26.01.2010 за № 85/17380.

Необхідно зазначити, що пунктом 64 Порядку лісокористування передбачено сплату власником лісів або постійним лісокористувачем **нормативної вартості додатково заготовленої деревини**, у разі якщо загальна кількість фактично заготовленої деревини перевищує зазначену в лісорубному квитку більш як **на 10 відсотків** або вихід ділової деревини (лісоматеріалів круглих) – більш як **на 15 відсотків**.

Спеціальне використання лісових ресурсів, крім розміщення пасік, є **платним** (стаття 77 Лісового кодексу).

Згідно зі статтею 9 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755 (далі – Податковий кодекс) рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів належить до загальнодержавних податків.

Відповідно до статті 256 Податкового кодексу платниками рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів є лісокористувачі, зокрема юридичні особи, а також фізичні особи – підприємці, а об'єктом оподаткування – деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування; другорядні лісові матеріали; деревина, заготовлена під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей та з розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо.

Ставки такої рентної плати визначаються відповідно до поясу лісів (перший, другий), найменування лісової породи, величини та типу деревини (дров'яна, ділова (велика, середня, дрібна)), розряду кожного кварталу (урочища), виходячи з відстані між центром кварталу і найближчим нижнім складом лісозаготівельника (1-й розряд до 10 км, 5-й розряд – 60,1 й більше кілометрів).

Динаміка ставок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (встановлюються у розмірах, визначених пунктом 256.3 статті 256 Податкового кодексу), які діяли протягом періоду, що досліджувався, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Показник	2016 рік	2017 рік	Динаміка зростання 2017/2016, відс.	2018 рік	Динаміка зростання 2018/2017, відс.
За заготівлю 1 куб. м деревини основних лісових порід, грн	від 0,92 до 629,13	від 1,02 до 694,56	110,9–110,4	від 1,19 до 811,25	116,7–116,8
За заготівлю 1 куб. м деревини неосновних лісових порід, грн	від 1,40 до 1 106,62	від 1,55 до 1221,71	110,7–110,4	від 1,81 до 1426,96	116,8–116,8

За даними таблиці 1 у 2017 і 2018 роках **ставки рентної плати в середньому зросли відповідно на 10,7 і 16,8 відс.** порівняно з попереднім роком.

Порядок нарахування податкових зобов'язань з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів визначено пунктом 256.11 статті 256 Податкового кодексу, відповідно до якого **сума рентної плати обчислюється суб'єктами лісових відносин, які видають спеціальні дозволи**, і зазначається у таких дозволах.

Довідково. Порядок видачі лісорубних квитків як документа дозвільного характеру у сфері господарської діяльності регламентується законами України „Про дозвільну систему у

сфері господарської діяльності” і „Про адміністративні послуги”. Такі квитки видаються центрами надання адміністративних послуг територіальних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на підставі інформаційної та технологічної карток.

Згідно з абзацом третім пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу на дров'яну деревину⁵, використану для технологічних потреб, донараховується рентна плата за результатами фактичної заготівлі у розмірі **70 відсотків** установлених підпунктами 256.3.1 і 256.3.2 пункту 256.3 цієї статті ставок рентної плати за ділову дрібну деревину відповідної лісової породи. У той же час абзацом шостим пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу визначено, що **на деревину, заготовлену під час вибіркових рубок** головного користування, **ставки рентної плати знижуються на 20 відсотків**, а заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей – на 50 відсотків. **Знижки у відсотках обчислюються за кожною ставкою** рентної плати окремо.

Як визначено абзацами першим та другим підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу, **сума рентної плати**, зазначена в лісорубному квитку, **підлягає перерахунку** суб'єктом лісових відносин, який видає спеціальні дозволи, **у разі, коли загальна кількість фактично заготовленої деревини** під час її відпуску з обліком за площею **перевищує** зазначену в лісорубному квитку кількість більше ніж **на 10 відсотків**. При цьому **підставою для перерахунку** є спеціальні дозволи та **акти огляду** місць використання лісових ресурсів (абзац четвертий підпункту 256.11.2). Інші випадки здійснення суб'єктом лісових відносин, який видає спеціальні дозволи, перерахунку рентної плати визначено підпунктом 256.11.3 (абзац третій підпункту 256.11.2 пункту 256.11 Податкового кодексу).

Отже, **норми пункту 64 Порядку лісокористування потребують приведення у відповідність до норм статті 77 Лісового кодексу в частині регулювання Податковим кодексом сплати рентної плати, зокрема статтею 256, порядку перерахунку суми рентної плати у разі, коли загальна кількість фактично заготовленої деревини під час її відпуску з обліком за площею перевищує зазначену в лісорубному квитку. Враховуючи наявність електронного обліку заготівлі деревини⁶, підстави перерахунку потребують доповнення, зокрема підтвердженням даними електронного та/або бухгалтерського обліку заготівлі деревини. При цьому відсутність у підпункті 256.11.2 Податкового кодексу норми щодо обов'язковості перерахунку у разі виходу ділової деревини в кількості більш як на 15 відс., створює ризики втрати бюджетами додаткових надходжень рентної плати.**

Також з метою уникнення випадків необґрунтованого застосування знижок ставок рентної плати на 20 відс. необхідно деталізувати у

⁵ До дров'яної деревини належать сортименти, які можна використовувати для технологічних потреб, а також не придатні для промислової переробки (дрова паливні) (абзац другий пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу).

⁶ Тимчасова інструкція з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України, яка затверджена наказом Держлісагентства від 27.06.2012 № 202.

Податковому кодексі способи рубок, якими деревину заготовляють під час вибіркового рубок головного користування.

Довідково. Відповідно до пункту 257.5 статті 257 Податкового кодексу (із змінами та доповненнями, які набрали чинності з 01.01.2017 згідно із Законом України від 21.12.2016 № 1797) рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів сплачується лісокористувачами щокварталу рівними частинами від суми рентної плати, зазначеної в спеціальних дозволах, виданих у відповідному календарному році, крім сум рентної плати, сплачених відповідно до підпунктів „а” і „б” підпункту 256.11.6 пункту 256.11 статті 256 цього Кодексу.

Контроль за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою справляння рентної плати здійснюють контролюючі органи (підпункт 258.2.1 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу).

Постійні лісокористувачі також є платниками інших податків і неподаткових платежів, зокрема податку на прибуток, ПДВ та частини чистого прибутку. Протягом 2016–2017 років і I півріччя 2018 року базова (основна) ставка податку на прибуток становила 18 відс., ПДВ – 20 відс. бази оподаткування (статті 136 і 193 Податкового кодексу), при цьому порядок обчислення і сплати податку на прибуток визначено розділом III, ПДВ – розділом V Податкового кодексу.

До доходів державного бюджету відповідно до пунктів 2, 3, 6 і 10 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 належать, зокрема, такі доходи бюджету: 90 відс. податку на прибуток підприємств⁷; 50 відс. рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування; ПДВ.

Відповідно до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138, лісогосподарські підприємства повинні перераховувати до державного бюджету частину чистого прибутку, зокрема з 01.01.2016⁸ у розмірі 75 відсотків.

Довідково. Слід зазначити, що у зв'язку з прийняттям Закону України від 10.07.2018 № 2497⁹ (далі – Закон № 2497) пункт 273.1 статті 273 Податкового кодексу викладено у такій редакції: „**Податок за лісові землі складається із земельного податку та рентної плати, що визначається податковим законодавством**”. При цьому ставки податку за один гектар лісових земель встановлюються відповідно до статей 274 та 277 Податкового кодексу (пункт 273.3 статті 273 Податкового кодексу у редакції Закону № 2497).

⁷ Крім податку на прибуток підприємств державної власності, що зараховується до загального фонду державного бюджету в повному обсязі.

⁸ У зв'язку із набранням чинності змін, внесених до вказаного Порядку постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1156 „Про внесення змін до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями”.

⁹ „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств”, набрав чинності з 15.08.2018.

Відповідно до пункту 274.1 статті 274 Податкового кодексу ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі не більше 3 відс. їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування – не більше 1 відс. їх нормативної грошової оцінки, а для сільськогосподарських угідь – не менше 0,3 відс. та не більше 1 відс. їх нормативної грошової оцінки. При цьому згідно з пунктом 277.1 статті 277 Податкового кодексу ставка податку за земельні ділянки, розташовані за межами населених пунктів, встановлюється у розмірі не більше 5 відс. нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області, а для сільськогосподарських угідь – не менше 0,3 відс. та не більше 5 відс. нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі.

Частиною першою статті 270 Митного кодексу України¹⁰ (далі – Митний кодекс) визначено, що правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються цим Кодексом та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Довідково. Згідно з розділом IX Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТЗЕД) до групи 44 „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” відноситься, зокрема, код 4401 „Деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків тощо; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка, уламки та відходи деревини та скрап, агломеровані або неагломеровані, у вигляді колод, полін, брикетів, гранул тощо” (далі – деревина паливна); код 4403 „Лісоматеріали необроблені, з видаленою або невидаленою корою або заболонню, або начорно брусовані, або небрусовані” (далі – лісоматеріали необроблені); код 4407 „Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або луцні, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більш як 6 мм” (далі – лісоматеріали розпиляні).

Слід зазначити, що **товари групи 44 УКТЗЕД**, які вивозилися за межі митної території України, у періоді, що досліджувався, оподатковувалися вивізним митом відповідно до Митного тарифу України, затвердженого Законом України від 19.09.2013 № 584, за нульовою ставкою.

Законом України від 08.09.2005 № 2860 „Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” (далі – Закон № 2860) визначено особливий правовий режим експорту та реалізації лісо- та пиломатеріалів.

Довідково. Законом № 2860 встановлено тимчасово, строком на 10 років, заборону на вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (код 4403 УКТЗЕД) деревних порід, крім сосни, – з 1 листопада 2015 року; деревних порід сосни – з 1 січня 2017 року.

Необхідно зазначити, що Законом України від 06.09.2018 № 2531 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження українських лісів та запобігання незаконному вивезенню необроблених лісоматеріалів” (який набирає чинності з 01.01.2019), Закон № 2860 доповнено статтею 4: відповідно до пункту „g” статті XX „Загальні винятки” Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) на строк дії заборони вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (товарна позиція 4403 згідно з УКТЗЕД) встановлюється обмеження внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених у розмірі 25 мільйонів кубічних метрів на рік.

Неунормованість поняття „деревина паливна” спричиняє ризики ненадходження значних обсягів валютної виручки, що впливає на **заниження обсягів розрахунків з бюджетом.**

¹⁰ Від 13.03.2012 № 4495, що набрав чинності з 01.06.2012.

Відповідно до Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, затверджених наказом ДФС від 09.06.2015 № 401, зокрема Додаткових пояснень до товарної категорії УКТЗЕД 4401, жодних обмежень щодо розміру деревини не встановлено. Проте саме за зовнішнім виглядом деревину відносять до товарної позиції УКТЗЕД 4403.

На сьогодні єдиним нормативним документом, який дає можливість визначити поняття „дрова”, є ГОСТ 3243-88 „Дрова”¹¹ (далі – ГОСТ).

Довідково. Згідно з ГОСТом розміри дров становлять: по довжині – 0,25; 0,33; 0,50; 0,75; 1,00 м, по товщині – від 3 см і більше. Окремо зауважено, що „по вимогам потребителя допускаються дрова кратных длин” і „для населения дрова кратных длин не допускаются”.

Однак жодним нормативним актом не визначено, чи підпадають покупці, які є сторонами зовнішньоекономічної угоди, під критерій ГОСТу „потребитель”.

Чинні ГОСТи та ДСТУ не дають можливості однозначно класифікувати деревину. Ці стандарти та пояснення до УКТЗЕД передбачають можливість віднесення деревини до тієї чи іншої категорії залежно від стану та зовнішнього вигляду, **що є суб’єктивною характеристикою.**

У зв’язку із запровадженням з 1 січня 2017 року тимчасової заборони вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (за кодом товарної позиції УКТЗЕД 4403) деревних порід сосни, **наказом Держлісагентства від 12.01.2017 № 12 „Деякі питання експорту лісоматеріалів необроблених” встановлено, що керівники державних підприємств під час поставки за межі митної території України дров паливних повинні забезпечити обмеження їх довжини двома метрами.**

З огляду на вказане, з метою однозначної класифікації деревини, зокрема дров паливних, **та унеможливлення незаконного експорту ділової деревини як „дров паливних”, необхідно чітко визначити стандарти, якісні характеристики задекларованих лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також забезпечити приведення чинних ГОСТів та ДСТУ до вимог стандартів європейських країн як регіону, куди найбільше експортується українська деревина.**

Аудит засвідчив неузгодженість при визначенні органу, уповноваженого видавати сертифікати про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій (далі – Сертифікат).

Так, частиною третьою статті 3 Закону № 2860 визначено, що **Сертифікат видається підприємством – постійним лісокористувачем разом з товарно-транспортною накладною (далі – ТТН).**

Довідково. Право на експорт певної партії лісоматеріалів та виготовлених із них пиломатеріалів має суб’єкт підприємницької діяльності, що отримав Сертифікат на відповідну партію лісо- або пиломатеріалів (частина шоста статті 3 Закону № 2860).

¹¹ Розроблений Міністерством лісової промисловості СРСР, затверджений та введений в дію постановою Держкомітету СРСР по стандартах від 21.12.1988 № 4372.

У той же час пунктом 5 Тимчасового порядку видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1260 (далі – Тимчасовий порядок № 1260), передбачено, що для отримання Сертифіката експортери подають територіальному органу Держлісагентства заяву за встановленою формою, до якої додається копія (з обов'язковим пред'явленням оригіналу) товарно-транспортної або залізничної накладної про придбання лісо- та пиломатеріалів, або лісорубного квитка (для постійних лісокористувачів).

Сертифікати, видані відповідно до Тимчасового порядку № 1260, є дійсними до прийняття Порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, проте такий **Порядок не розроблено та не затверджено вже майже 13 років**.

Довідково. Як впливає зі змісту статті 3 Закону № 2860 і пункту 4 Тимчасового порядку № 1260, Сертифікат видається на кожну партію лісоматеріалів і виготовлених із них пиломатеріалів, оформлену одним товаросупровідним документом, і діє протягом 60 днів з дати його видачі та не може передаватися іншим суб'єктам підприємницької діяльності для подальшої реалізації лісоматеріалів на внутрішньому ринку України.

Тимчасовим порядком № 1260 передбачено видачу Сертифікатів обласними управліннями лісового і мисливського господарства, що **не узгоджується зі статтею 3 Закону № 2860**, згідно з якою Сертифікати видаються підприємствами – постійними лісокористувачами разом з ТНН. Також Тимчасовим порядком № 1260 не передбачено видачі копії Сертифіката (завіреної або незавіреної в установленому законодавством порядку), при цьому частиною восьмою статті 3 Закону № 2860 встановлено, що після митного оформлення товарів копія Сертифіката **вилучається і зберігається митницею разом з іншими документами, що стосуються цієї експортної операції**. Зазначене **свідчить про необхідність правового врегулювання норм Тимчасового порядку № 1260 та Закону № 2860**.

Таким чином, **нормативно-правове забезпечення сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства у періоді, що досліджувався, у цілому було сформованим. Проте окремі норми потребували удосконалення, зокрема механізм проведення перерахунку сум рентної плати у разі перевищення виходу ділової деревини та донарахування плати на дров'яну деревину, використану для технологічних потреб; визначення систем та способів рубок, за якими застосовується зниження ставок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів під час заготівлі деревини в порядку вибіркового рубок головного користування; розроблення та затвердження порядку визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями; визначення стандартів (ДСТУ) для однозначної класифікації деревини (дров паливних); узгодження вимог щодо порядку видачі Сертифіката**.

3. ОЦІНКА СТАНУ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ У ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

3.1. Стан та результативність виконання територіальними органами Держлісагентства у Хмельницькій та Чернівецькій областях повноважень з контролю за дотриманням постійними лісокористувачами, які належать до сфери їх управління, вимог чинного законодавства

У періоді, що досліджувався, на обліку в територіальних органах ДФС Хмельницької та Чернівецької областей перебувало відповідно 48 та 16 суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства. З указаної вище кількості лісокористувачів 22,9 відс. (11 суб'єктів) і 93,8 відс. (15 суб'єктів) – підприємства державної форми власності, які входять до сфери управління Хмельницького і Чернівецького ОУЛМГ відповідно.

Протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року державним підприємствам (постійним лісокористувачам), які входять до сфери управління Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ (далі – державні підприємства (лісокористувачі) Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ відповідно), видано 3011 і 3560 лісорубних квитків (у тому числі і на рубки головного користування), за якими передбачено заготовити ліквідної деревини в загальній кількості 1604,6 і 1678,7 тис. м³ відповідно та визначено обсяги рентної плати на загальну суму 98,1 і 90,6 млн гривень. Також у вказаному періоді видано 115 і 449 лісових квитків, за якими обсяг рентної плати становить 2,9 і 42,4 тис. грн відповідно (додаток 1).

Згідно з даними, наведеними у додатку 1, у 2017 році по державних підприємствах Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ зросла питома вага обсягів заготівлі ліквідної деревини за лісорубними квитками, виданими в порядку рубок головного користування, по відношенню до загальної кількості ліквідної деревини за виданими лісорубними квитками на 5,9 і 18,5 відс., або на 2,2 і 10,5 відс. пункту, відповідно, порівняно із 2016 роком (від 37,1 і 56,8 відс. у 2016 році до 39,3 і 67,3 відс. у 2017 році відповідно).

У 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року лісокористувачами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ проведено рубки на площі територій лісового фонду в загальній кількості 27928 і 30767,1 га, в тому числі рубки головного користування проведено на площі 1956 і 5245,3 га відповідно (7,0 і 17,0 відс. загальної площі, на якій проведено рубки). За такими рубками одержано ліквідної деревини в загальній кількості 1505,6 і 1669,5 тис. м³, з них 602,3 і 1050,8 тис. м³ від рубок головного користування, або 40,0 і 62,9 відс. загальних обсягів заготовленої деревини відповідно (додаток 2).

За відсутності дієвого контролю територіальних органів Держлісагентства перевірених областей, його державними підприємствами допускались

численні випадки недотримання/порушення вимог податкового та іншого законодавства, що в окремих випадках вплинуло на зниження розрахунків із зведеним бюджетом.

➤ Унаслідок необґрунтованого використання окремими лісокористувачами Чернівецької області знижки на рентну плату (окремо за кожною ставкою) в розмірі 20 відсотків на заготівлю деревини в порядку рубок головного користування, відповідними бюджетами (стаття 256 Податкового кодексу) недоотримано у періоді, що перевірявся, за оцінкою Рахункової палати, **2278,7 тис. гривень.**

Зокрема, у лісорубних квитках ліміту 2016–2018 років **на заготівлю деревини** в порядку рубок головного користування за **поступовою системою рубок** рівномірно-поступовим способом за видами рубок – перший та другий прийом, виданих Чернівецьким ОУЛМГ лісокористувачам (ДП „Чернівецьке ЛГ”, ДП „Берегометське ЛМГ”, ДП „Сторожинецьке ЛГ”, ДП „Хотинське ЛГ”, ДП „Вижницький ДСЛГ АПК”, ДП „Глибоцький ДСЛ”, ДП „Кіцманський ліс АПК”, ДП „СЛАП Сторожинецький ДСЛ”, ДП „Герцаївське ДСЛ АПК”, Чернівецьке військове лісництво ДП „Івано-Франківський ліспромкомбінат”), до ставок рентної плати **застосовувалась знижка** (окремо за кожною ставкою) **в розмірі 20 відсотків, яка може використовуватись згідно з абзацом шостим пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу для деревини, заготовленої під час вибіркових рубок** головного користування, що **призвело до зниження обсягів** донарахування рентної плати.

Посадовими особами окремих лісокористувачів Чернівецької області за неналежного контролю Чернівецького ОУЛМГ для заготівлі деревини в порядку рубок головного користування ліміту 2016–2018 років на 631 лісовій ділянці (лісосіці) за 252 лісорубними квитками, виданими на поступові рубки головного користування рівномірно-поступовим способом першого та другого прийому, **в порушення абзацу шостого пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу застосовано знижку** (окремо за кожною ставкою) **в розмірі 20 відсотків** не під час вибіркових рубок головного користування, а при заготівлі деревини поступовими рубками головного користування як окремим способом рубок, передбаченим пунктом 5 Порядку лісокористування, пунктом 2.3 розділу II Правил № 364, внаслідок чого, за оцінкою Рахункової палати, **знижено обсяг** визначеної **рентної плати** (нормативної вартості за результатами матеріально-грошової оцінки таких лісосік) **на загальну суму 2062,1 тис. гривень**¹².

Довідково. За інформацією Чернівецького ОУЛМ, знижку 20 відс. при нарахуванні рентної плати при проведенні рівномірно–поступових рубок застосовано з урахуванням поступового способу рубки, аналогічного як і при проведенні вибіркових рубок головного користування, що пов'язано із більшою затратністю та складністю таких рубок, оскільки підстави надання знижки на вибіркові рубки та перший прийом рівномірно–поступових рубок є однаковими.

Крім того, в окремих лісорубних квитках, виданих Чернівецьким ОУЛМГ, **встановлено відсутність відомостей про нарахування сум** нормативної вартості

¹² 2016 рік – 770,3 тис. грн, 2017 рік – 795,2 тис. грн, 2018 рік – 496,6 тис. гривень.

(рентної плати) заготовленої деревини в порядку рубок головного користування, а також невідповідність застосування ставок рентної плати при видачі **лісорубних квитків, що призвело до зниження ефективності контролю за повнотою і своєчасністю розрахунків з бюджетом.**

Так, ДП „СЛАП Сторожинецький держспеціалістгосп” при заготівлі деревини в порядку рубок головного користування ліміту 2016–2017 років на 62 лісових ділянках (лісосіках) за 24 лісорубними квитками, виданими Чернівецьким ОУЛМГ на поступові рубки головного користування кінцевим прийомом, за відсутності дієвого контролю посадових осіб вказаного управління, уповноважених на видачу лісорубних квитків, в порушення абзацу шостого пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу застосовано знижку (окремо за кожною ставкою) в розмірі 20 відс. не під час вибіркового рубок головного користування, а при заготівлі деревини поступовими рубками головного користування як окремим способом рубок, передбаченим пунктом 5 Порядку лісокористування, пунктом 2.3 розділу II Правил № 364, зокрема кінцевим прийомом (суцільно), який передбачає суцільну рубку деревостанів на виділеній ділянці. Як наслідок, за оцінкою Рахункової палати, занижено обсяг визначеної рентної плати (нормативної вартості за результатами матеріально-грошової оцінки таких лісосік) на загальну суму **216,6 тис. грн**, в тому числі за 2016 рік на 119,8 тис. грн, 2017 рік – 96,8 тис. гривень.

У той же час **вибірковою** перевіркою правильності визначення розмірів рентної плати, зокрема ставок, розрядів лісокористувачами Хмельницької області порушень не встановлено.

➤ У 2016–2017 роках окремими лісокористувачами Хмельницької та Чернівецької областей **проводилась фактична заготівля деревини** в порядку рубок головного користування **в обсязі, що більш ніж на 10 відс.** перевищував обсяг під час відпуску з обліком за площею, зазначеною в лісорубному квитку, **без проведення відповідних перерахунків, що призвело до ненадходження до бюджету 268,9 тис. гривень.**

Так, у періоді, що перевірявся, ДП „Летичівське ЛГ”, ДП „Ізяславське ЛГ”, ДП „Славутське ЛГ” та ДП „Хмельницьке ЛМГ” (Хмельницька область) та ДП „Вижницьке ДСЛГ АПК”, ДП „Хотинське ДСЛ АПК”, ДП „СЛАП Карпатське ДСЛГ”, ДП „Сторожинецьке ЛГ” (Чернівецька область) **в порушення підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу та пункту 64 Порядку лісокористування у 28 і 8 випадках відповідно за лісорубними квитками не забезпечено перерахунку (донарахування) та сплати до зведеного бюджету рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, виходячи із нормативної вартості додатково заготовленої деревини, одержаної в порядку рубок головного користування, в обсязі, що більш ніж на 10 відс. перевищував обсяг, вказаний у лісорубних квитках, за оцінкою Рахункової палати, в загальній сумі **256,5¹³ і 10,5¹⁴ тис. грн** відповідно.**

Подібні випадки порушень податкового законодавства встановлено під час

¹³ 2016 рік – 35,5 тис. грн, 2017 рік – 221,0 тис. гривень.

¹⁴ 2016 рік – 1,9 тис. грн, 2017 рік – 4,4 тис. грн, І півріччя 2018 року – 4,2 тис. гривень.

проведення контрольного заходу в ГУ ДФС у Хмельницькій області по лісокористувачах комунальної форми власності: Ярмолинецьке СЛП „Агроліс” та КП „Надра Кам’янецьчини”, внаслідок чого **не забезпечено донарахування рентної плати в сумі 1,9 тис. гривень.**

➤ Окремими державними підприємствами Хмельницького¹⁵ та Чернівецького¹⁶ ОУЛМГ, а також деякими лісокористувачами комунальної форми власності Хмельницької області у періоді, що перевірявся, **не забезпечено дотримання вимог пункту 64 Порядку лісокористування** в частині визначення та сплати нормативної вартості додатково заготовленої ділової деревини, фактично одержаної в обсязі, який більш ніж на 15 відс. перевищує вихід заготовленої деревини (лісоматеріалів круглих), зазначений у відповідних лісорубних квитках, **внаслідок чого**, за оцінкою Рахункової палати, **до зведеного бюджету не надійшло рентної плати** за результатами заготівлі деревини в порядку рубок головного користування **в загальній сумі 6861,9¹⁷ і 96,7¹⁸ тис. грн** відповідно.

Довідково. У періоді, що перевірявся, ДП „Ізяславське ЛГ” та ДП „Славутське ЛГ” (Хмельницька область) та ДП „Новоселицьке ДСЛ АПК” (Чернівецька область) здійснювали перерахунки рентної плати в порядку рубок головного користування та сплату нормативної вартості додатково заготовленої ділової деревини в обсязі, що більш ніж на 15 відс. перевищував обсяг, зазначений у лісорубних квитках.

➤ **Донарахування рентної плати за дров’яну деревину**, використану для технологічних потреб, **окремими державними підприємствами Хмельницького і Чернівецького ОУЛМГ проводилось з порушенням норм Податкового кодексу.**

Так, у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року державними підприємствами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ, а також окремими лісокористувачами комунальної форми власності Хмельницької області з недотриманням норм пунктів 3 і 5 статті 9 Закону № 996¹⁹, пунктів 2.14 і 2.15 глави 2 Положення № 88²⁰ **включено без належної перевірки та документального підтвердження до податкових декларацій з рентної плати обсяги донарахованих сум рентної плати** за заготовлену дров’яну деревину, використану для технологічних робіт, **внаслідок чого в порушення вимог абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу не забезпечено донарахування рентної плати**, виходячи із фактичної кількості заготовленої дров’яної деревини, використаної для

¹⁵ ДП „Летичівське ЛГ”, ДП „Кам’янець-Подільське ЛГ”, ДП „Новоушицьке ЛГ”, ДП „Славутське ЛГ”, ДП „Старокостянтинівське ЛГ”, ДП „Проскурівське ЛГ”, ДП „Ярмолинецьке ЛГ” ДП „Хмельницьке ЛГ” та ДП „Шепетівське ЛГ”.

¹⁶ ДП „Вижницьке ДСЛГ АПК”, ДП „Хотинське ЛГ”, ДП „Сторожинецьке ЛГ”, ДП „Пutilьське ЛГ”, ДП „Берегометське ЛМГ” та ДП „Чернівецьке ЛГ”.

¹⁷ 2016 рік – 2 079,2 тис. грн, 2017 рік – 4 782,7 тис. грн (з них: по лісокористувачах Хмельницького ОУЛМГ – 6740,9 тис. грн, по лісокористувачах комунальної форми власності – 121,0 тис. гривень).

¹⁸ 2016 рік – 23,9 тис. грн, 2017 рік – 33,1 тис. грн, I півріччя 2018 року – 39,7 тис. гривень.

¹⁹ Закон України від 16.07.1999 № 996 „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (далі – Закон № 996).

²⁰ Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстрованим у Мін’юсті 05.06.1995 за № 168/704 (далі – Положення № 88).

технологічних потреб²¹, діючих ставок рентної плати і сортиментної структури заготовленої деревини за результатами проведення рубок головного користування, за розрахунками, проведеними в ході аудиту²², **на загальну суму 3 081,8 тис. гривень.**

Довідково. У Хмельницькій області: не забезпечено донарахування 1056,1 тис. грн рентної плати (у 2016 році – 200,1 тис. грн, 2017 році – 420,5 тис. грн та I кварталі 2018 року – 435,5 тис. грн), з них: ДП „Ізяславське ЛГ” (241,5 тис. грн), ДП „Старокостянтинівське ЛГ” (78,5 тис. грн), ДП „Славутське ЛГ” (67,5 тис. грн), ДП „Проскурівське ЛГ” (37,7 тис. грн), ДП „Новоушицьке ЛГ” (27,4 тис. грн), ДП „Хмельницьке ЛМГ” (27,0 тис. грн), ДП „Ярмолинецьке ЛГ” (18,3 тис. грн), ДП „Кам’янець–Подільське ЛГ” (5,8 тис. грн) та 9 лісокористувачами комунальної форми власності – 552,4 тис. грн;

У Чернівецькій області: не забезпечено донарахування 2025,7 тис. грн рентної плати (у 2016 році – 640,9 тис. грн, 2017 році – 669,5 тис. грн та I півріччі 2018 року – 715,2 тис. грн), з них: ДП „Сокирянське ЛГ” (785,8 тис. грн), ДП „Берегометське ЛМГ” (435,7 тис. грн), ДП „СЛАП Карпатський держспецлісгосп” (189,0 тис. грн), ДП „Чернівецьке ЛГ” (163,6 тис. грн), ДП „Сторожинецьке ЛГ” (161,5 тис. грн), ДП „Хотинський держспецлісгосп АПК” (105,7 тис. грн), ДП „Вижницький держспецлісгосп АПК” (96,9 тис. грн), ДП „Сторожинецьке ДСЛ АПК” (40,3 тис. грн), ДП „Путилівська ЛГ” (39,2 тис. грн), ДП „Кіцманський ліс АПК” (4,9 тис. грн), ДП „Глибоцький ДСЛ АПК” (1,2 тис. грн).

Невизначеність чіткого порядку (механізму) проведення лісокористувачами перевірених областей донарахувань за результатами фактичної заготівлі дров’яної деревини, використаної для технологічних робіт, призвела до **різних підходів у застосуванні ставок рентної плати**, що впливало на **повноту та своєчасність донарахування рентної плати** та, як наслідок, призводило до **порушення норм Податкового кодексу та зниження обсягів розрахунків з відповідними бюджетами.**

Крім того, протягом 2016–2017 років за відсутності належного контролю Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ окремими лісокористувачами (ДП „Шепетівське ЛГ”, ДП „Летичівське ЛГ”, ДП „Славутське ЛГ”, ДП „Старокостянтинівське ЛГ”, ДП „Проскурівське ЛГ” (Хмельницька область) та ДП „Берегометське ЛМГ” (Чернівецька область)) в порушення підпункту 256.11.3 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу **не забезпечено перерахунку та сплати до бюджету рентної плати** за спеціальне використання лісових ресурсів **при наданні відстрочення на заготівлю та/або вивезення деревини**, одержаної в порядку рубок головного користування (за оцінкою Рахункової палати, на загальну суму **25,4²³ і 1,8²⁴ тис. грн** відповідно).

➤ **Окремими лісокористувачами** зазначених областей фактично **нараховані суми донарахованої рентної плати** за заготовлену дров’яну деревину, використану для технологічних робіт, **в порушення норм Податкового кодексу несвоєчасно відображались** у відповідних податкових деклараціях.

Так, вибірковою перевіркою встановлено, що **фактично сплачена** у 2016–2017 роках ДП „Старокостянтинівське ЛГ”, ДП „Кам’янець–Подільське ЛГ” ДП „Хмельницьке ЛМГ” (Хмельницька область) та ДП „Чернівецьке ЛГ”,

²¹ Документально підтвердженими даними звітів про заготівлю і використання деревини; даними електронного/бухгалтерського обліку постійних лісокористувачів.

²² Рахункової палати та лісокористувачами перевірених областей.

²³ За 2016 рік – 5,5 тис. грн, 2017 рік – 19,9 тис. гривень.

²⁴ За 2017 рік.

ДП „Берегометське ЛМГ”, ДП „СЛАП Сторожинецький держспецлісгосп” (Чернівецька область) **донарахована рентна плата** за заготовлену дров’яну деревину, використану для технологічних потреб, у сумі **614,3 і 557,2 тис. грн** відповідно, **в порушення норм** пункту 256.12 статті 256, пунктів 257.1-257.3 статті 257 Податкового кодексу **нараховувалась та сплачувалась несвоєчасно, що призводило до неритмічного надходження до відповідних бюджетів належних платежів.**

Таким чином, за відсутності ефективного контролю Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ за дотриманням лісокористувачами норм податкового та іншого законодавства щодо обрахунку та здійснення донарахувань рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, останніми з недотриманням/порушенням норм Податкового кодексу не забезпечено повноти нарахування та сплати таких коштів у загальній сумі **5657,2 тис. грн**, в тому числі до державного бюджету – **2828,6 тис. гривень.**

Крім того, через прогалини у законодавчих актах державним бюджетом втрачено можливість одержання рентної плати в загальній сумі **6958,6 тис. грн** за додаткову заготівлю ділової деревини в обсягах, які більш як на 15 відс. перевищують вихід, зазначений у лісорубних квитках.

Також у порушення норм Податкового кодексу окремими лісокористувачами вказаних ОУЛМГ обсяги донарахованої рентної плати в сумі **1171,5 тис. грн** нараховувались та сплачувались несвоєчасно.

3.2. Стан контролю за реалізацією лісоматеріалів та виготовлених пиломатеріалів, а також оцінка впливу на розрахунки з бюджетом

3.2.1. Протягом періоду, що досліджувався, **порядок реалізації усієї необробленої деревини, заготовленої підприємствами, визначався Положенням про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини**²⁵ (далі – Положення № 42).

Довідково. Положення № 42 регулює порядок реалізації усієї необробленої деревини, заготовленої підприємствами, за винятком дров паливних, деревини, яка використовується для розвитку матеріально-технічної бази (будівництво, ремонт тощо) постійних лісокористувачів відповідно до затверджених кошторисів, деревини, використання якої передбачено колективними договорами, деревини для індивідуального ремонту та будівництва згідно з поданими заявами, деревини для забезпечення потреб соціальної сфери, а також деревини для забезпечення потреб виробничих деревообробних підрозділів постійних лісокористувачів.

Аудитом встановлено, що організація та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини **були недосконалыми та не забезпечували належного укладання та виконання аукціонних договорів**, оскільки Положення № 42 не містило норм, які б запобігали ризикам зменшення обсягів реалізації деревини за результатами аукціонних торгів, а отже, сприяли б збільшенню таких обсягів реалізації за прямими договорами або зовнішньоекономічними контрактами.

²⁵ Затверджене наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.02.2007 № 42, зареєстрованим у Мін’юсті 26.02.2007 за № 164/13431.

Рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 01.03.2018 № 826/18026/17 та постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 26.06.2018 № 826/18026/17 Положення № 42 визнано незаконним та нечинним, внаслідок чого скасовано²⁶, тобто на сьогодні питання реалізації необробленої деревини на внутрішньому ринку не врегульовано. Отже, існує загроза поглиблення кризових явищ у вказаній сфері (незабезпечення прозорого та зрозумілого механізму ціноутворення, конкурентних засад реалізації деревини, зокрема на електронних майданчиках (платформах)).

Слід зазначити, що з часу затвердження і до скасування зміни до Положення № 42 не вносились, актуалізація норм відповідно до ринкових відносин не здійснювалась. Як наслідок, **протягом періоду, що досліджувався, мали місце випадки реалізації державними підприємствами необробленої деревини з недотриманням норм Положення № 42.**

Довідково. Відповідно до Положення № 42 реалізація необробленої деревини всіма постійними лісокористувачами здійснювалася через аукціони з продажу необробленої деревини на біржі (пункт 1.2 глави 1), при цьому технологічна сировина, баланси та сировина для виготовлення луценого шпону реалізувалася лише суб'єктам господарської діяльності, які мали власне плитне, фанерне та целюлозно-паперове виробництво, на спеціалізованих торгах на біржі в одну аукціонну сесію з іншою необробленою деревиною (пункт 1.4 глави 1).

Протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року державними підприємствами перевірених ОУЛМГ загалом реалізовано 213,6 тис. м³ деревини на суму 368,6 млн грн із застосуванням електронних аукціонів, проведення яких не передбачено та не регламентовано Положенням № 42.

Як засвідчили результати аудиту, проведеного в Хмельницькому ОУЛМГ, протягом 2016–2017 років та I кварталу 2018 року мали місце випадки реалізації за результатами аукціонних торгів державними підприємствами **деревини понад обсяги**, зазначені у заявках про купівлю (внаслідок укладання додаткових угод, які не передбачені Положенням № 42), та за **цінами, нижчими** від тих, що склались на останньому аукціоні, чим порушено вимоги пунктів 1.5 глави 1 і 2.11 глави 2 Положення № 42.

Довідково. Згідно із пунктом 1.5 глави 1 Положення № 42 нереалізована на товарних біржах необроблена деревина реалізується підприємствами – постійними лісокористувачами за прямими договорами за цінами, не нижчими від тих, що склались на останньому аукціоні.

Відповідно до пункту 2.11 глави 2 Положення № 42 покупець має право придбати на аукціоні необроблену деревину в обсязі, який не перевищує обсягу, визначеного в заяві про купівлю.

Для прикладу, ДП „Ізяславське ЛГ” виставлено для реалізації на загальному аукціоні пиловник дубу 3-го сорту у загальній кількості 28,0 м³ початковою вартістю 213,5 тис. гривень. За результатами аукціону та відповідно до аукціонного свідоцтва від 23.08.2017 № 36 ДП „Ізяславське ЛГ” укладено з ФОП Алілуйко М. М. договір від 23.08.2017 № 11826 на реалізацію пиловника дубу 3-го сорту у загальній кількості 28,0 м³ реалізаційною вартістю 214,9 тис. гривень.

²⁶ Наказ Мінагрополітики від 28.08.2018 № 410 „Про скасування наказу Державного комітету лісового господарства України від 19 лютого 2007 року № 42”, зареєстрованим у Мін'юсті 31.08.2018 за № 988/32440 (набрав чинності з 18.09.2018).

У подальшому ДП „Ізяславське ЛГ” укладено додаткову угоду від 01.10.2017 № 1 з ФОП Алілуйко М. М. на реалізацію лісоматеріалів без визначення обсягів лісоматеріалів у розрізі сортиментів продукції у кількості 100,0 м³ на загальну суму 350,0 тис. гривень. При цьому визначені додатковою угодою сортименти лісоматеріалів не відповідають сортиментам, що реалізовувались ДП „Ізяславське ЛГ” за договором від 23.08.2017 № 11826 (аукціонне свідоцтво від 23.08.2017 № 36), укладеним з ФОП Алілуйко М. М.

Довідково. Відповідно до аналітичної довідки щодо платника податків, виданої ГУ ДФС у Хмельницькій області, обсяг доходів ФОП Алілуйко М. М. (ПН 2439315732) збільшився з 5026,1 тис. грн на кінець 2016 року до 29142,9 тис. грн на кінець 2017 року, або в 5,8 раза.

Загалом за зазначеним договором та додатковою угодою ДП „Ізяславське ЛГ” реалізовано ФОП Алілуйко М. М. лісоматеріали у кількості 163,3 м³ на суму 984,1 тис. грн, що на 82,9 відс. більше, ніж передбачено умовами договору, укладеного за результатами аукціону. Вказані випадки є непоодинокими, встановлені і щодо інших лісокористувачів Хмельницького ОУЛМГ, інших покупців (суб’єктів господарювання) і в інших звітних періодах.

У той же час подібних випадків по Чернівецькій області під час аудиту не встановлено.

Отже, реалізація за додатковими угодами лісоматеріалів понад обсяги, визначені договорами, без застосування аукціонних торгів не сприяла прозорому формуванню цін на лісоматеріали та конкурентному середовищу під час реалізації лісоматеріалів на внутрішніх ринках збуту.

Як засвідчили результати аудиту, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року мали місце непоодинокі випадки реалізації державними підприємствами Чернівецького ОУЛМГ технологічної сировини та сировини для виготовлення лушеного шпону на загальних аукціонах, яка згідно із пунктом 1.4 глави 1 Положення № 42 мала реалізовуватись лише суб’єктам господарської діяльності, які мають власне плитне, фанерне та целюлозно-паперове виробництво, на спеціалізованих торгах на біржі в одну аукціонну сесію з іншою необробленою деревиною.

Всього в порушення вимог пункту 1.4 глави 1 Положення № 42 державними підприємствами Чернівецького ОУЛМГ протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року виставлено на продаж на загальних аукціонах технологічної сировини та сировини для виготовлення лушеного шпону у кількості 55,9 тис. м³ на суму 48 981,6 тис. грн, з яких реалізовано 48,3 тис. м³ на суму 52 191,1 тис. гривень.

Отже, недосконалість механізму організації та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, який діяв у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року, та неналежний контроль територіальних органів Держлісагентства перевірених областей спричинили непоодинокі випадки реалізації деревини з недотриманням вимог Положення № 42.

3.2.2. Однією зі складових надходжень до державного бюджету є сплата державними підприємствами податків та інших надходжень, зокрема за результатами здійснення експортних операцій з реалізації лісоматеріалів.

Так, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року державними підприємствами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ загалом було експортовано 393,3 тис. м³ лісоматеріалів та виготовлених пиломатеріалів на загальну суму 13 857,3 тис. євро та 5 120,5 тис. дол США (додаток 3). При цьому із загального обсягу реалізованої на експорт державними підприємствами продукції **найбільшу питому вагу (понад 73 відс.) займала реалізація лісоматеріалів необроблених.**

У періоді, що перевірявся, така **реалізація лісоматеріалів необроблених у більшості випадків** (в середньому у понад 60,0 відс. випадків) здійснювалась за договорами (контрактами), укладеними з фірмами, що не є кінцевими споживачами, виробниками продукції із деревини (фірмами-посередниками).

Як засвідчили результати аудиту в Хмельницькій та Чернівецькій митницях ДФС, із загальної кількості оформлених протягом періоду, що досліджувався, митних декларацій (далі – МД) у 4146 МД, або у 19,1 відс., торговельна країна не співпадала з країною доставки отримувача.

У періоді, що перевірявся, понад 50 відс. експортних операцій лісоматеріалів проводилось за зовнішньоекономічними контрактами, в яких переважно Румунію²⁷ було визначено країною призначення, при цьому розрахунки за такими контрактами здійснювались нерезидентами, зокрема через Великобританію, Австрію, Естонію.

Матеріали контрольного заходу засвідчили, що **неналежний контроль Держлісагенства за дотриманням його територіальними органами вимог нормативно-правових актів щодо видачі та обігу Сертифікатів та незабезпечення ефективної взаємодії та координації роботи з ДП „ЛІАЦ”²⁸** призвели до вчинення низки порушень у вказаній сфері та створили ризики здійснення експортних операцій без належного документального підтвердження відповідності видів, кількості лісопродукції та виготовлених з них пиломатеріалів, а також законності їх походження.

Зокрема, протягом 2016–2017 років та I кварталу 2018 року Хмельницьким та Чернівецьким ОУЛМГ було видано **16 444 Сертифікати** (4444 і 11833 од. відповідно) для **1041 суб'єкта** господарювання (експортера), з яких було **анульовано 1426 од.** (або 167 і 1259 Сертифікатів відповідно).

За результатами опрацювання інформації про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій, наданої

²⁷ Основними кінцевими споживачами продукції були „EGGER ROMANIA S.R.L.” та SC HOLZINDUSTRIE SCHWEIGOFER S.R.L.

²⁸ Облік Сертифікатів здійснюється шляхом ведення Єдиного реєстру сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій, угод з реалізації лісопродукції та протоколів результатів аукціонів, право на який належить ДП „ЛІАЦ”, за допомогою програмного продукту „Програмний комплекс сертифікації лісопродукції”. Постійне ведення реєстру сертифікатів покладене на ДП „ЛІАЦ” (наказ Держкомлісгоспу від 16.12.2008 № 339), при цьому представники територіальних органів Дежлісагенства мають доступ до такого програмного комплексу.

лісокористувачами-продавцями лісопродукції, та пиломатеріалів окремих областей²⁹, щодо яких суб'єктами господарювання одержувались Сертифікати для експорту вказаних товарів у зоні діяльності митних постів Чернівецької області, встановлено випадки непідтвердження відпуску лісоматеріалів за ТТН, зазначеними в Сертифікатах, або кількості лісопродукції.

Так, матеріали контрольного заходу у Чернівецькій області засвідчили **142 випадки**, за якими загалом не підтверджено відпуск лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів у загальному обсязі 1 528,7 м³ за ТТН, на підставі яких Чернівецьким ОУЛМГ були видані Сертифікати, зокрема і в зоні діяльності Чернівецької митниці ДФС.

Чернівецьке ОУЛМГ під час видачі Сертифікатів не дотримувалося вимог **пункту 4 Тимчасового порядку № 1260**, яким передбачено, що Сертифікат видається на кожну партію лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, оформлену одним товаросупровідним документом, внаслідок чого **у 98 випадках Сертифікати видано на однакову партію продукції на підставі ТТН, які використовувались (на весь обсяг реалізованої продукції) два та більше рази.**

Довідково. За даними ДП „ЛІАЦ”, ФОП Маковійчук І. П. було видано Сертифікат від 16.12.2016 серії ЧЦ № 158351 (на підставі ТТН від 05.07.2016 № ЧЦА121681, що видана ДП „Берегометське ЛМГ”) щодо придбання пиловника ялини, ялиці в кількості 12,27 м³, на підставі якого було здійснено операцію експорту від 19.12.2016 № 408040001/2016/023261 пиломатеріалів обрізних хвойних порід 35,61 м³, статистичною вартістю 140,0 тис. гривень.

В той же час, за даними ДП „ЛІАЦ”, ФОП Маковійчук І. П. також було видано Сертифікат від 27.07.2017 серії ЧЦ № 399445 на підставі тієї ж ТТН, виданої ДП „Берегометське ЛМГ”, щодо придбання пиловника ялини, ялиці в кількості 12,27 м³ (питома вага якої у загальній кількості деревини за Сертифікатом становить 20,1 відс.), при цьому на підставі зазначеного Сертифіката було здійснено операцію експорту від 27.07.2017 № UA408150/2017/009589 пиломатеріалів обрізних хвойних порід у кількості 35,49 м³, статистичною вартістю 167,9 тис. гривень.

За результатами контрольного заходу виявлено **8 випадків** здійснення у 2017 році окремими суб'єктами ЗЕД в зоні діяльності Чернівецької митниці ДФС експорту лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів за Сертифікатами, **які пізніше були анульовані** (у 2 випадках Сертифікати були анульовані до проведення митного оформлення та 6 – після проведення митних процедур).

Довідково. У **6 випадках** було здійснено експортні операції на підставі Сертифікатів, які було анульовано Чернівецьким ОУЛМГ в термін від 10 до 393 календарних днів після їх видачі в кількості 140,363 м³, статистичною вартістю 639,8 тис. гривень. Водночас, за даними Чернівецької митниці ДФС, інформація про анулювання зазначених Сертифікатів у центральній базі даних ЄАІС ДФС на час проведення аудиту відсутня.

Зазначене свідчить про **ризик порушення експортерами частини першої статті 483 Митного кодексу: подання Чернівецькій митниці ДФС як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо**

²⁹ Вінницької, Житомирської, Закарпатської, Київської, Івано-Франківської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Чернівецької, Чернігівської та Черкаської областей.

найменування та ваги товарів³⁰. За оцінкою **Рахункової палати**³¹, загальна **сума ймовірних додаткових надходжень** до державного бюджету у вигляді **штрафів становила б 6 114,1 тис. гривень**³². Подібних фактів у Хмельницькому ОУЛМГ та Хмельницькій митниці ДФС аудитом не встановлено.

З метою належного відпрацювання виявлених фактів Рахунковою палатою під час проведення аудиту передано Чернівецькій митниці ДФС зазначені відомості для перевірки на предмет наявності/відсутності можливих (ймовірних) порушень Митного кодексу.

Аудитом встановлено, що в результаті збільшення обсягів переробки одержаної лісопродукції (створення продукції з високим рівнем доданої вартості), а також розширення експортного потенціалу державних підприємств перевірених ОУЛМГ, останні мають можливість одержувати додаткові надходження у вигляді бюджетного відшкодування ПДВ, яке на сьогодні отримують експортери, що купують лісопродукцію в постійних лісокористувачів державного сектору.

Так, шляхом співставлення відомостей, отриманих від Чернівецького ОУЛМГ та Чернівецької митниці ДФС, встановлено, що протягом 2016–2017 років у 5213 випадках реалізована державними підприємствами іншим суб'єктам господарювання лісопродукція в загальній кількості 247 676 м³ в подальшому останніми була експортована в зоні діяльності Чернівецької митниці ДФС. **На підставі норм статті 200 Податкового кодексу** таким суб'єктам господарювання з державного бюджету було відшкодовано **27 275,5 тис. грн ПДВ**. При цьому державні підприємства Чернівецького ОУЛМГ відшкодування ПДВ у періоді, що досліджувався, не одержували.

Як приклад, за інформацією ГУ ДФС у Чернівецькій області, ППФ „ДІМ” у 2016 році було задекларовано експортних операцій товарної групи 44 в обсязі 9 226,0 тис. грн, відповідно до яких заявлено до відшкодування ПДВ у сумі 674,5 тис. грн, **відшкодовано з державного бюджету 619,2 тис. гривень**.

Подібна ситуація мала місце також по державних підприємствах Хмельницького ОУЛМГ. При цьому, за даними ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях, **державні підприємства, які підпорядковуються Держлісагентству, не заявляли ПДВ до бюджетного відшкодування, зокрема і за експортними операціями**.

Враховуючи зазначене, у разі розширення державними підприємствами перевірених ОУЛМГ експортного потенціалу, а також збільшення переробки заготовленої лісопродукції, існують можливості отримання такими підприємствами додаткових надходжень у вигляді бюджетного відшкодування ПДВ за експортними операціями лісопродукції.

³⁰ Непідтвердження лісокористувачами-продавцями фактів відпуску лісоматеріалів за ТТН всього та/або у відповідних обсягах, зазначених в Сертифікатах.

³¹ Виходячи із питомої ваги лісопродукції, походження якої не підтверджено постійними лісокористувачами – продавцями у Сертифікаті, а також питомої ваги статистичної вартості за даними митних декларацій.

³² 2016 рік – 2 273,0 тис. грн, 2017 рік – 2 028,9 тис. грн, у I півріччі 2018 року – 1 812,2 тис. гривень.

Нерозробленість **прозорого механізму реалізації необробленої деревини на експорт на державному рівні** (враховуючи запровадження з 2015 року мораторію щодо експорту необробленої деревини) **не сприяє створенню конкурентного ціноутворення** за таку деревину із закордонними виробниками (кінцевими споживачами продукції). **Як наслідок, спричиняються ризики зниження сортиментного складу, якості, а відтак вартості експортованої деревини, що призводить до втрати державним бюджетом податкових надходжень, зокрема за результатами експортної діяльності суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства.**

Зокрема, **невизначеність українських стандартів** щодо якості деревини, щодо гармонізації з європейським законодавством **створює передумови для експорту лісоматеріалів необроблених (ділової деревини) під виглядом деревини паливної** в обхід тимчасової заборони експорту необроблених лісоматеріалів, та, **як наслідок, призводить до втрат доходів державного бюджету.**

Так, за даними управління протидії митним правопорушенням та міжнародної взаємодії Чернівецької митниці ДФС, протягом 2016 року державними підприємствами Чернівецького ОУЛМГ (ДП „Сторожинецьке ЛГ”, ДП „Сокирянське ЛГ” та ДП „Берегометське ЛМГ”) реалізовано на експорт **деревину паливну (УКТЗЕД 4401)** у кількості 27,5 тис. м³ на суму 27 925,4 тис. гривень. Разом з тим за інформацією, отриманою Чернівецькою митницею ДФС від митних органів Республіки Румунія (за вих. № 5.985/SIVCU/BIA від 20.12.2017), класифікацію таких товарів митними органами Румунії було проведено відповідно до групи 4403 УКТЗЕД „**Лісоматеріали необроблені, з видаленою або невидаленою корою або заболонню, або начорно брусовані або небрусовані**”.

Довідково. За інформацією Чернівецької митниці ДФС, протягом періоду, що досліджувався, для перевірки достовірності заявленої суб'єктами господарювання інформації щодо кількості та якості експортованої ними деревини і виробів з неї, митними постами „Чернівці”, „Вадул-Сирет” та „Кельменці” залучались спеціалісти Чернівецького ОУЛМГ та його підприємств, які з урахуванням вимог ДСТУ та ГОСТів здійснювали фізичні обміри об'єму лісоматеріалів та визначали фізичні характеристики, якісні показники, що давало можливість однозначно віднести лісоматеріали до дров паливних (з фотографуванням лісоматеріалів та наданням засвідчених актів обстежень).

Отже, **відсутність державних стандартів, які б встановлювали чіткі вимоги до якості деревини, зокрема дров паливних, незабезпечення Держлісагентством ініціювання їх розроблення та затвердження, а також належної взаємодії між територіальними органами ДФС та Держлісагентства** перевірених областей спричинили порушення ДП „Сторожинецьке ЛГ”, ДП „Сокирянське ЛГ” та ДП „Берегометське ЛМГ” (Чернівецьке ОУЛМГ) вимог статті 2¹ Закону № 2860 в частині подання до митного оформлення та експорту лісоматеріалів необроблених (УКТЗЕД 4403) як деревини паливної (УКТЗЕД 4401).

При цьому через зниження якісного складу експортованої деревини (враховуючи різницю середньої вартості лісоматеріалів необроблених і деревини

паливної) **вказаними підприємствами втрачено можливість додатково отримати доходи**, за оцінкою Рахункової палати, – **29 313,1 тис. грн³³**. Як наслідок, державним бюджетом недоотримано **5 276,4 тис. грн податку на прибуток та 18 027,5 тис. грн частини чистого прибутку**.

Довідково. За результатами опрацювання відповіді митних органів Республіки Румунія та вжитих заходів, управлінням протидії митним правопорушенням та міжнародної взаємодії Чернівецької митниці ДФС відкрито 11 справ про порушення митних правил за ознаками правопорушень, передбачених частиною першою статті 483 Митного кодексу, щодо вчинення дій, спрямованих на переміщення лісоматеріалів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, шляхом подання митниці документів, що містять неправдиві відомості про код товарів згідно з УКТЗЕД та вартість товарів, на загальну суму 27 925,4 тис. гривень.

Крім того, за інформацією Чернівецького ОУЛМГ, постановами Першотравневого районного суду від 04.07.2018, 18.07.2018, 29.08.2018 матеріали зазначених адміністративних справ повернуті Чернівецькій митниці ДФС для доопрацювання з подальшим направленням до прокуратури області. Станом на 25.10.2018 остаточних рішень у цих адміністративних справах не винесено, посадові особи до адміністративної відповідальності притягнені не були і судом не визнані такими, що скоїли правопорушення.

Також мали місце **непоодинокі випадки реалізації державними підприємствами Чернівецького ОУЛМГ дров'яної деревини для технологічних потреб (дрова технологічні) суб'єктам господарювання, які в подальшому здійснювали реалізацію на експорт пиломатеріалів 1–2 гатунку, виготовлених із вказаних необроблених лісоматеріалів, що має ознаки заниження сортності деревини та, відповідно, впливає на розрахунки з державним бюджетом**.

Такими підприємствами протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року в 434 випадках **реалізовано дрова для технологічних потреб та технологічна сировина в загальній кількості 21,3 тис. м³ у розрахунковій сумі 9 427,6 тис. грн**, при цьому згідно з оформленими Чернівецькою митницею ДФС митними деклараціями та виданими Чернівецьким ОУЛМГ Сертифікатами суб'єктами господарювання **в подальшому експортовано пиломатеріали 1–2 гатунку, виготовлені з вказаних лісоматеріалів, у загальній кількості 10,5 тис. м³ на суму 50 733,1 тис. гривень**.

Слід зазначити, що технічними умовами ТУУ 56.196-95 від 13.01.1995 „Деревина дров'яна для технологічних потреб”³⁴ визначено, що ці технічні умови поширюються на дров'яну деревину, призначену для використання у вигляді **технологічної сировини при виробництві деревних плит, пакувальної стружки, товарів культурно-побутового та господарського вжитку, продукції виробничо-технічного призначення. Проте зазначеними ТУУ не передбачено**

³³ ДП „Сторожинецьке ЛГ” – 21603,2 тис. грн, ДП „Сокирянське ЛГ” – 6417,4 тис. грн та ДП „Берегометське ЛМГ” – 1292,5 тис. гривень.

³⁴ Розроблених Українським державним проектно-впроваджувальним центром організації праці „Укрдержцентрпрацліс”, затверджених заступником Міністра лісового господарства України Миколайчуком Р. І. 13.01.1995, узгоджених заступником Міністра промисловості України Мурашком А. П., начальником управління проблем раціонального використання лісосировинних ресурсів і інвестицій Кириченком М. В., які зареєстровані Українським науково-виробничим центром стандартизації, метрології та сертифікації 25.01.1995 за № 081/019994.

можливості виробництва пиломатеріалів обрізних, зокрема 1–2 гатунку.

Довідково. Як приклад, ДП „Сторожинецьке ЛГ” згідно з ТТН від 28.01.2016 № ЧЦА 472786, від 30.07.2015 № ЧЦА 482269, від 30.01.2016 №№ ЧЦА 790261 та ЧЦА 790262 відвантажено ФОП Татарін Н. А. 72,1 м³ дров для технологічних потреб (бук діаметром 40-60 см) розрахунковою вартістю 22,9 тис. гривень. За інформацією, отриманою від ДП „ЛІАЦ”, вказані ТТН включені до Сертифіката від 26.02.2016 № ЧЦ 040910, лісокористувачем – продавцем яких є ДП „Сторожинецьке ЛГ”. У подальшому, за даними Чернівецької митниці ДФС, за Сертифікатом від 26.02.2016 № ЧЦ 040910, ФОП Татарін Н. А. згідно з МД від 21.03.2016 № 4642 експортовано S.C. „СН INDUSTRIAL PROD” SRL (Румунія) пиломатеріали обрізні букові, сухі, татунок 1–2 у загальній кількості 29,8 м, статистичною вартістю 308,5 тис. гривень.

Зазначене свідчить про **ознаки заниження** окремими лісокористувачами Чернівецького ОУЛМГ якісного і сортиментного складу дров'яної деревини³⁵. За оцінкою Рахункової палати, виходячи з різниці вартості одного знеособленого кубічного метра дров'яної та ділової деревини, можливі **додаткові надходження** таких підприємств **могли б становити 20 303,3 тис. грн, додаткові надходження до державного бюджету ПДВ, податку на прибуток та частини чистого прибутку державних унітарних підприємств та їх об'єднань – 16 973,6 тис. гривень.**

Отже, **відсутність державних стандартів, які б визначали чіткі вимоги до якості деревини, створює передумови для заниження сортності деревини, внаслідок чого державними підприємствами Чернівецького ОУЛМГ втрачена можливість отримання додаткових доходів (прибутку) у розрахунковій сумі 49 616,4 тис. грн, а державним бюджетом – надходжень на загальну суму 40 277,5 тис. гривень.**

При цьому, у разі розширення експортного потенціалу постійних лісокористувачів державного сектору перевірених областей, а також поліпшення переробки заготовленої лісопродукції, існують **можливості отримати додаткові надходження шляхом бюджетного відшкодування ПДВ, зокрема за експортними операціями лісопродукції.**

3.3. Оцінка законності та ефективності управлінських рішень Держлісагентства щодо безоплатної передачі лісопродукції

Матеріали аудиту засвідчили, що у 2017 році та I півріччі 2018 року державними підприємствами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ на підставі наказів Держлісагентства **безоплатно передано 1 131,9 і 89,1 м³ лісопродукції** на суму 3 513,1 і 614,5 тис. грн (з ПДВ) відповідно лісогосподарським підприємствам південних регіонів, які підпорядковані Держлісагентству.

Довідково. За інформацією, отриманою під час проведення аудиту, у зв'язку з важким фінансовим становищем на підприємствах південно-східного регіону через відсутність бюджетного фінансування протягом 2016–2017 років, державні підприємства вказаного регіону не в змозі забезпечувати належну охорону лісів від самовільних рубок, проведення першочергових заходів з охорони лісів від пожеж.

Матеріали аудиту засвідчили, що управлінські рішення Держлісагентства **щодо фінансування/підтримки південних державних підприємств дали можливість підпорядкованим державним підприємствам мінімізувати податкові**

³⁵ Зокрема ризики реалізації дров'яної деревини для технологічних потреб (дрова технологічні) як ділової деревини.

надходження, внаслідок чого державний бюджет втратив належні платежі, а такі операції за відсутності контролю Держлісагентства та його територіальних органів здійснювались з порушеннями нормативно-правових актів.

Безоплатна передача та реалізація лісопродукції південними лісокористувачами здійснювалися без оформлення спеціалізованої форми ТТН при перевезенні деревини автомобільним транспортом.

Довідково. Спільним наказом Мінінфраструктури, Мінагрополітики від 29.11.2013 № 961/707, зареєстрованим у Мін'юсті 06.12.2013 за № 2070/24602 (далі – Наказ № 961/707), затверджено спеціалізовану форму товарно-транспортної накладної при перевезенні деревини автомобільним транспортом (ТТН-ліс) та Інструкцію щодо заповнення спеціалізованої форми товарно-транспортної накладної при перевезенні деревини автомобільним транспортом(ТТН-ліс).

Матеріали аудиту Херсонського ОУЛМГ засвідчили, що, незважаючи на складання актів приймання-передачі лісопродукції, ТТН форми № 1-ТН на безоплатне переміщення лісопродукції з Хмельницької та Чернівецької областей до державних підприємств, підпорядкованих Держлісагентству Херсонської області, **таке переміщення фактично не здійснювалось** (немає документального підтвердження таких операцій). При цьому лісокористувачами південних областей безоплатно одержана лісопродукція в подальшому фактично реалізовувалась покупцям переважно Хмельницької та Чернівецької областей без належного документального підтвердження відпуску у спосіб, передбачений пунктом 3 Наказу № 961/707.

Довідково. Як приклад, відповідно до ТТН (форма №1-ТН) ДП „Старокостянтинівське ЛГ” (вантажовідправник) відвантажено ДП „Голопристанське ЛМГ” (вантажоодержувач) зі Сквородоцького лісництва (пункт навантаження) лісоматеріалів на загальну суму 123 тис. грн (з ПДВ), при цьому пункт розвантаження – Гола Пристань. Подібні накладні оформлювались за іншими операціями з безоплатної передачі лісоматеріалів, які засвідчені підписом та печаткою відповідних підприємств південних регіонів, а також в окремих випадках – специфікації-накладної на відпуск лісоматеріалів необроблених (форма № ЛГ-25). В той же час відсутні відомості про автомобіль, причіп/напівпричіп, автомобільного перевізника тощо.

Враховуючи найменшу середню відстань від державних підприємств Хмельницького ОУЛМГ до південних лісогосподарських підприємств (зокрема, ДП „Голопристанське ЛМГ”), яким безоплатно передавалась лісопродукція у вказаному періоді (понад 600 км), загальну кількість переданої лісопродукції (вага щільного кубічного метра) та мінімальну вартість одного тонно/кілометра, вартість транспортних витрат перевищувала б вартість безоплатно переданих лісоматеріалів. Вказані випадки є непоодинокими та мали місце і щодо інших лісокористувачів Держлісагентства та інших звітних періодів.

Отже, державні підприємства Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ, а також лісокористувачі південних областей **безоплатну передачу лісопродукції та її подальшу реалізацію здійснювали з порушенням вимог пункту 3 Наказу № 961/707** в частині обов'язкового складання ТТН-ліс при перевезенні деревини автомобільним транспортом.

Зазначене також **свідчить про самоусунення Держлісагентства від контролю за виконанням власних наказів та дотриманням підпорядкованими підприємствами вимог законодавства під час виконання операцій з безоплатної передачі лісопродукції та її подальшої реалізації.**

Відсутність методичного супроводу, контролю Держлісагентства за оформленням вказаних операцій у бухгалтерському та податковому обліках

підпорядкованих державних підприємств **призвела до вчинення останніми низки порушень норм податкового законодавства, а також мінімізації оподаткування за такими операціями.**

За матеріалами аудиту Хмельницького ОУЛМГ встановлено, що його лісокористувачами в звітних (податкових) періодах, у яких здійснено безоплатну передачу лісопродукції, виписувались „нульові” податкові накладні (із зазначенням номенклатури та кількості безоплатно переданих товарів), з одночасною випискою податкових накладних платникам, які безоплатно відпустили лісопродукцію (самому собі). При цьому такі суми нарахованого та сплаченого податку включались до складу інших витрат вказаних підприємств.

Отже, за цими операціями на витрати державних підприємств, які здійснювали безоплатну передачу, **один раз відносились собівартість переданої лісопродукції, другий раз – на інші витрати операційної діяльності відносились реалізаційна вартість вказаної лісопродукції (з ПДВ) з одночасним відображенням доходів на вказану суму (без ПДВ).**

За даними фінансової, статистичної звітності державних підприємств Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ, а також звітів про виконання фінансових планів державних підприємств, **всі лісокористувачі, які безоплатно у періоді, що перевірявся, відпускали лісопродукцію, були прибутковими та сплачували податок на прибуток та частину чистого прибутку.**

При цьому за операціями з безоплатної передачі лісопродукції у таких платників податків **не виникало зобов'язань щодо нарахування та сплати податку на прибуток та частини чистого прибутку. Вказані податки мали нараховуватись та сплачуватись одержувачами лісопродукції (лісокористувачами південних областей). Проте, враховуючи збитковість таких державних підприємств, зобов'язань щодо сплати вказаних податків до державного бюджету також не виникало, що призвело до ухилення від оподаткування за такими операціями.**

Довідково. Як приклад, за даними Хмельницького ОУЛМГ, протягом 2017 року та І кварталу 2018 року окремими державними підприємствами (ДП „Летичівське ЛГ”, ДП „Старокостянтинівське ЛГ”, ДП „Шепетівське ЛГ”, ДП „Ярмолинецьке ЛГ”, ДП „Новоушицьке ЛГ”) безоплатно відпущено лісопродукцію ДП „Великокопанівське ЛМГ” (Херсонська область) в загальній кількості 104 м³ на суму 378,9 тис. гривень.

При цьому вказаними підприємствами **втрачено можливість одержання доходу** (за реалізаційними/відпускними цінами) у загальній сумі 378,9 тис. грн, внаслідок чого, з врахуванням одержання прибутку вказаними підприємствами, **державним бюджетом, за оцінкою Рахункової палати, втрачено можливість одержання податку на прибуток у сумі 68,2 тис. грн та частини чистого прибутку в сумі 233 тис. гривень.**

У той же час, **за підсумками господарської діяльності у ДП „Великокопанівське ЛМГ”³⁶ (з урахуванням операцій з безоплатного одержання лісопродукції від державних підприємств Хмельницького ОУЛМГ) не виникало зобов'язань зі сплати податку на прибуток та частини чистого прибутку (доходу), що свідчить про оптимізацію оподаткування за**

³⁶ Фінансовий результат ДП „Великокопанівське ЛМГ” від операційної діяльності за 2017 рік за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) становить 0 (нуль) грн, тому зобов'язань з податку на прибуток та частини чистого прибутку у вказаному періоді не виникало.

результатами операцій з безоплатної передачі. Вказані випадки є непоодинокими та мали місце і щодо інших операцій з безоплатного відпуску лісопродукції у періоді, що перевірявся.

Слід зазначити, що згідно зі статтею 19 Лісового кодексу **постійні лісокористувачі мають, зокрема, виключне право на заготівлю деревини та право власності на заготовлену ними продукцію та доходи від її реалізації.**

Отже, у разі реалізації у 2017 році та I півріччі 2018 року лісопродукції, **безоплатно переданої** на підставі наказів Держлісагентства та актів приймання-передачі лісокористувачам південних областей, державні підприємства Хмельницької та Чернівецької областей **мали б можливість одержати дохід/прибуток** (за реалізаційними/відпускними цінами) у загальній сумі **3513,1 і 614,5 тис. грн**, а державний бюджет – надходження відповідно **632,4 і 110,6 тис. грн податку на прибуток та 2160,5 і 377,9 тис. грн частини чистого прибутку.**

Всього, за інформацією Держлісагентства³⁷, протягом 2017 року та I півріччя 2018 року лісокористувачами східних та південних областей (Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської) безоплатно одержано лісопродукції від державних підприємств Вінницької, Волинської, Житомирської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Сумської, Хмельницької, Чернігівської та Чернівецької областей в загальній кількості 12093,5 і 22015,3 м³ на суму 15081,9 і 31242,7 тис. грн (з ПДВ) відповідно. Як наслідок, **ризик** можливих **втрат надходжень до державного бюджету**, за оцінкою Рахункової палати, становили **8 338,4 тис. грн податку на прибуток та 28 489,7 тис. грн частини чистого прибутку.**

Отже, **відсутність належного контролю** Держлісагентства, а також його територіальних органів за супроводженням операцій з безоплатної передачі лісопродукції та подальшою її реалізацією **привела до вчинення** державними підприємствами **низки порушень податкового законодавства** на стадії як безоплатної передачі, так і одержання та подальшої реалізації лісопродукції.

Так, ДП „Старокостянтинівське ЛП” та ДП „Шепетівське ЛП” (Хмельницька область) при проведенні у 2017 році та I кварталі 2018 року операцій з безоплатної передачі лісопродукції на баланс державних підприємств південних областей в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН), в порушення вимог пункту 15 Порядку №1307³⁸, зареєстровано податкові накладні з урахуванням ПДВ на загальну суму **69,8 і 4,3 тис. грн** відповідно замість двох податкових накладних не пізніше останнього дня місяця, в якому здійснено такі постачання (одну – на суму, розраховану виходячи з фактичної ціни постачання, другу – на суму, розраховану виходячи з перевищення ціни придбання/звичайної ціни/балансової (залишкової) вартості над фактичною ціною, та зведену податкову накладну з урахуванням сум податку, розрахованих виходячи з перевищення бази

³⁷ Лист від 22.08.2018 № 07-51/13295-18.

³⁸ Порядок заповнення податкової накладної, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2015 № 1307 „Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної” (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 23.02.2017 № 276), зареєстровано в Мін’юсті 26.01.2016 № 137/28267.

оподаткування над фактичною ціною, визначених окремо за кожною операцією з постачання товарів/послуг).

Різні підходи у відображенні лісокористувачами південних областей операцій з безоплатного одержання та реалізації лісопродукції призводили до заниження обсягів розрахунків з державним бюджетом.

Довідково. Як вбачається з норм підпункту 14.1.202 пункту 14.1 статті 14 та абзацу „а” пункту 185.1 статті 185 Податкового кодексу операції з безоплатного надання товарів визнаються продажем (реалізацією) та є також об’єктом оподаткування. Вказане свідчить, що платник податку, який безоплатно передає товари (роботи, послуги), зобов’язаний у звітному періоді такої передачі визнати дохід. Дохід встановлюється у розмірі, визначеному на рівні не нижче звичайної ціни, за датою передачі права власності на передані матеріальні цінності. Тобто, якщо платник ПДВ безоплатно надає товари (роботи, послуги) незалежно від статусу отримувача, дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) визначається за звичайною ціною (стаття 188 Податкового кодексу).

Так, аудитом встановлено, що окремими лісокористувачами Херсонської³⁹ та Миколаївської⁴⁰ областей оприбуткування отриманої лісопродукції здійснювалось без урахування сум ПДВ, визначених в актах приймання-передачі та ТГН, чим порушено вимоги пунктів 9 та 12 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 „Запаси”⁴¹ та занижено доходи від будь-яких видів діяльності.

Крім того, ДП „Каховське ЛГ” дохід від операцій з безоплатного отримання лісопродукції у 2017 році на підставі наказів Держлісагентства, актів приймання-передачі, ТГН в бухгалтерському та податковому обліку не відображало, чим порушено вимоги підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Податкового кодексу в частині визначення об’єкта оподаткування, зокрема включення до річного доходу від будь-якої діяльності, визначеного за правилами бухгалтерського обліку, доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних доходів та інших доходів.

Враховуючи викладене, аудитом встановлено **заниження податкових зобов’язань за 2017 рік з податку на прибуток у сумі 116,2 тис. грн⁴² та частини чистого прибутку у сумі 396,5 тис. гривень⁴³.**

Також матеріали аудиту засвідчили, що окремими державними підприємствами Херсонського та Миколаївського ОУЛМГ при проведенні реалізації безоплатно отриманої лісопродукції нарахування податкових зобов’язань з ПДВ здійснювалось за базою оподаткування операцій з постачання товарів за ціною нижче ціни придбання таких товарів та з необґрунтованим віднесенням сум ПДВ до податкового кредиту, чим порушено вимоги пункту 188.1 статті 188, пунктів 198.1 і 198.3 статті 198 Податкового кодексу. Як наслідок, **за 2017 рік та I півріччя 2018 року занижено ПДВ у загальній сумі**

³⁹ ДП „Голопристанське ЛМГ”, ДП „Олешківське ЛМГ”, ДП „Збур’ївське ЛМГ”, ДП „Каховське ЛГ”.

⁴⁰ ДП „Баштанське ЛМГ”.

⁴¹ Затверджено наказом Мініфіном від 20.10.1999 № 246, зареєстрованим в Мініюсті 02.11.1999 за № 751/4044.

⁴² Херсонська область – 104,0 тис. грн, Миколаївська – 12,2 тис. гривень.

⁴³ Херсонська область – 354,9 тис. грн, Миколаївська – 41,6 тис. гривень.

166,4 тис. грн⁴⁴, а також наявні ознаки зниження нарахування ПДВ за I півріччя 2018 року в загальній сумі 88,3 тис. гривень⁴⁵.

Довідково. ДП „Каховське ЛГ” в порушення вимог пунктів 198.1 і 198.3 статті 198 Податкового кодексу включено до складу податкового кредиту в жовтні 2017 року та травні 2018 року ПДВ у сумі 36,7 і 13,8 тис. грн відповідно, який фактично ним не сплачувався при безоплатному отриманні матеріальних цінностей від ДП „Корюківське ЛГ” (Чернігівська область) та ДП „Сторожинецьке ЛГ” (Чернівецька область), внаслідок чого занижено податкове зобов’язання з ПДВ у вказаних сумах.

Таким чином, управлінські рішення Держлісагентства про підтримку державних підприємств південних та східних областей шляхом безоплатної передачі лісопродукції не сприяли суттєвому покращенню фінансового стану підприємств та призвели до мінімізації податкових надходжень, внаслідок чого:

- існують ризики втрати державним бюджетом надходжень податків та інших надходжень, за оцінкою Рахункової палати, в загальній сумі по Україні 36 828,1 тис. грн, в тому числі 2 792,9 і 488,5 тис. грн по Хмельницькій та Чернівецькій областях відповідно;

- мали місце порушення вимог податкового законодавства окремими суб’єктами господарювання у сфері лісового господарства, що призвело до зниження нарахування та сплати податків у загальній сумі 972,9 тис. гривень⁴⁶.

4. СТАН ВИКОНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ДФС ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ ПОВНОВАЖЕНЬ З КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ’ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

У 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях та підпорядкованими їм податковими інспекціями (управліннями) загалом забезпечено перевиконання доведених індикативних показників надходжень рентної плати, невиконання спостерігається по окремих податкових інспекціях.

Так, у 2016 році по ГУ ДФС у Хмельницькій і Чернівецькій областях рівень виконання доведених індикативних показників надходжень рентної плати становив 108,6 і 120,1 відс., у 2017 році – 104,7 і 112,6 відс, у I півріччі 2018 року – 122,1 і 137,9 відс. відповідно. При цьому по ДП у м. Хмельницькому в 2016 році невиконання зазначеного показника становило 141,8 тис. грн (індикатив – 299,0 тис. грн, фактичні надходження – 157,2 тис. грн),

⁴⁴ ДП „Олешківське ЛМГ” – 8,9 тис. грн, ДП „Каховське ЛГ” – 66,4 тис. грн, ДП „Великоолександрівське ЛМГ” – 1,9 тис. грн, ДП „Голопристанське ЛМГ” – 26,2 тис. грн, ДП „Збур’ївське ЛМГ” – 10,8 тис. грн, ДП „Великокопанівське ЛМГ” – 11,9 тис. грн, ДП „Миколаївське ЛГ” – 19,9 тис. грн, ДП „Врадівське ЛГ” – 20,4 тис. гривень.

⁴⁵ ДП „Голопристанське ЛМГ” – 62,1 тис. грн, ДП „Збур’ївське ЛМГ” – 21,7 тис. грн, ДП „Великокопанівське ЛМГ” – 4,5 тис. гривень.

⁴⁶ Миколаївська область – 94,1 тис. грн, Хмельницька область – 103,1 тис. грн, Херсонська область – 673,3 тис. грн, Чернівецька область – 102,4 тис. гривень.

у 2017 році відповідно 80,9 тис. грн (індикатив – 279,9 тис. грн, фактичні надходження – 199,0 тис. гривень).

Слід відмітити, що надходження рентної плати займають незначну питому вагу в загальних надходженнях податків, зборів (платежів) до державного бюджету, адміністрування яких забезпечено ГУ ДФС перевірених областей. Так, зазначений показник за період аудиту по ГУ ДФС у Хмельницькій області становив 0,5 відс., Чернівецькій – 1,0 відсоток.

У той же час суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства Хмельницької та Чернівецької областей сплачено до бюджету податків, зборів (платежів) у загальній сумі відповідно 324,3 і 271,6 млн грн, або 5,0 і 8,1 відс. загальних надходжень до державного бюджету. При цьому найбільшу питому вагу податкових надходжень забезпечено в періоді, що досліджувався, державними підприємствами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ – **90,0 і 98,0 відс.** відповідно (додаток 4).

У періоді, що перевірявся, кількість суб'єктів ЗЕД, які здійснювали операції з експорту деревини та виробів з деревини в зоні діяльності Хмельницької митниці, становила 183, Чернівецької – 362.

Всього, за даними **Чернівецької митниці** ДФС, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року складено 65 протоколів про порушення митних правил, згідно з якими накладено штрафи **в загальній сумі 1 122,9 тис. грн**, з яких **сплачено 68,7 тис. грн**, або **6,1 відс.**, конфісковано лісоматеріалів на суму 158,0 тис. грн, припинено судом справ на суму 1268,7 тис. грн, на розгляді в судах перебувають справи на суму 28 687,0 тис. гривень. При цьому **інформацією щодо стану розгляду справ**, які знаходяться в судах, Чернівецька митниця ДФС **не володіє**.

Хмельницькою митницею ДФС протягом 2016–2017 років складено **4 протоколи** про порушення митних правил на суму 424,5 тис. грн, у I півріччі 2018 року **протоколи** про порушення митних правил, де предметами правопорушення були лісо- та пиломатеріали, **взагалі не складались**.

У періоді, що вивчався, спостерігалася тенденція до зростання податкового боргу суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства за податками, зборами (платежами) до державного бюджету.

Так, на 01.01.2018 **сума податкового боргу** по лісокористувачах Хмельницької області **зросла** порівняно з 01.01.2017 **у 2,9 раза**, або на **189,0 тис. грн**, та становила 284,2 тис. грн, Чернівецької – **в 1,9 раза**, або на 764,6 тис. грн, та становила 1614,2 тис. гривень.

При цьому списання податкового боргу не проводилось.

Матеріали аудиту засвідчили, що **територіальними органами ДФС** перевірених областей **щороку контрольними заходами охоплювалась незначна кількість платників** – суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства, **результати контрольно-перевірочної роботи залишаються низькими**.

Так, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року проведено відповідно **5⁴⁷** та **4⁴⁸** документальних перевірки лісокористувачів, або **10,4 і 25 відс.** загальної кількості перевірених платників, за результатами яких **донараховано, узгоджено та сплачено** грошових зобов'язань у загальній сумі **0,7 та 1,0 млн грн** відповідно. Отже, у цей період більшість суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства не перевірялась взагалі, що **свідчить про незабезпечення належного контролю за дотриманням** вказаними платниками **норм чинного законодавства.**

Довідково. У періоді, що досліджувався, донараховані суми грошових зобов'язань за матеріалами проведених документальних перевірок не скасовувались; в судах платниками не оскаржувались.

За результатами камеральних перевірок, проведених ГУ ДФС у Хмельницькій області за період аудиту, загальна сума донарахованих та узгоджених грошових зобов'язань становила 220,7 тис. грн, до бюджету надійшло **97,1 відс. донарахованих сум.** При цьому по ГУ ДФС у Чернівецькій області порушень за результатами камеральних перевірок встановлено не було.

Аудитом засвідчено, що **за результатами** проведених у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року **документальних та камеральних перевірок** суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства **порушень щодо** нарахування та сплати **рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів,** зокрема в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, **встановлено не було.**

Водночас Рахунковою палатою при проведенні контрольних заходів **щодо окремих лісокористувачів** вказаних областей **встановлено низку порушень чинного законодавства та організаційні прорахунки територіальних органів ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях під час здійснення контролю за повнотою та своєчасністю справляння податків та інших надходжень,** зокрема до державного бюджету, за результатами діяльності суб'єктів у сфері лісового господарства.

Матеріали аудиту також засвідчили **відсутність належної взаємодії і координації роботи** територіальних органів Держлісагентства та ДФС перевірених областей **в частині обміну інформацією, яка стосується видачі лісорубних квитків,** донарахування сум **рентної плати за фактом заготівлі** деревини в порядку рубок головного користування.

Зокрема, **в порушення** підпункту 258.2.6 пункту 258.2 статті 258 **Податкового кодексу та пункту 2 Порядку лісокористування,** протягом періоду, що досліджувався, **Чернівецьким ОУЛМГ до ГУ ДФС у Чернівецькій області та підпорядкованих податкових інспекцій не надавались переліки лісокористувачів,** яким видано лісорубні квитки на проведення рубок головного користування.

⁴⁷ ДП „Славутське ЛГ”, ДП „Шепетівське ЛГ”, Городоцьке спеціалізоване лісогосподарське підприємство „Горліс”, ДП „Кам'янець-Подільське ЛГ”, ДП „Летичівське ЛГ”.

⁴⁸ ДП „Сторожинецьке ЛГ”, ДП „Хотинське ЛГ”, ДП „Чернівецьке ЛГ”, ДП „Путильське ЛГ”.

Водночас така інформація, отримана від Хмельницького ОУЛМГ, ГУ ДФС у Хмельницькій області належно не аналізувалась та не використовувалась у контрольно-перевірочній роботі.

Отже, ДП у м. Хмельницькому у 2016–2017 роках не забезпечено виконання доведених індикативів щодо надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у сумі 222,7 тис. гривень. При цьому надходження податків і зборів від суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства в загальних податкових надходженнях, адміністрування яких здійснено ГУ ДФС зазначених областей, займають близько 7,0 відс., де надходження від державних підприємств Держлісагенства становлять понад 90,0 відс., що свідчить про важливість цієї галузі для перевірених областей.

Водночас територіальними органами ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях за відсутності взаємодії з територіальними органами Держлісагенства та належного контролю і внутрішнього аудиту центрального апарату ДФС і Держлісагенства не забезпечено повноти нарахування та своєчасності сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства.

Так, неефективне адміністрування податків ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях за результатами діяльності платників у сфері лісового господарства призвело до порушень платниками податкового законодавства, непроведення донарахування рентної плати за дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, за результатами фактичної заготівлі та надання відстрочення щодо її заготівлі та/або вивезення, нездійснення окремими платниками донарахування рентної плати за перевищення кількості фактично заготовленої деревини (більш ніж на 10 відс.) під час відпуску з обліком за площею, зазначеною в лісорубному квитку, заниження окремими платниками ставок рентної плати, а також безоплатної передачі лісопродукції.

У той же час **нефіксування вказаних фактів** порушення норм податкового законодавства, встановлених аудитом, зокрема підрозділами контрольно-перевірочної роботи ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях під час проведення документальних і камеральних перевірок, **свідчить про низьку якість контрольно-перевірочної роботи.**

Як приклад, за результатами планової виїзної документальної перевірки ДП „Берегометське ЛМГ”, проведеної ГУ ДФС у Чернівецькій області⁴⁹, порушень щодо нарахувань та сплати рентної плати не встановлено. Водночас аудитом Рахункової палати виявлено порушення підприємством норм законодавства при визначенні бази оподаткування, що призвело до недонаходжень рентної плати в загальній сумі 439,3 тис. грн; платником подано уточнюючу податкову декларацію та сплачено 520,7⁵⁰ тис. гривень.

Подібно за результатами документальних перевірок ДП „Хмельницьке ЛМГ”, ДП „Шепетівське ЛГ” та ДП „Чернівецьке ЛГ”, проведених відповідно

⁴⁹ За період з 01.01.2015 по 31.03.2018, акт від 10.07.2018 № 3392/24-13-14-01/21438976.

⁵⁰ З урахуванням штрафних (фінансових) санкцій та пені.

ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях, не встановлено порушень щодо повноти нарахування та своєчасності сплати рентної плати, при цьому матеріали аудитів Рахункової палати засвідчили порушення податкового законодавства при визначенні лісокористувачами бази оподаткування.

Таким чином, **ГУ ДФС у Хмельницькій і Чернівецькій областях за відсутності належного контролю ДФС, взаємодії і координації роботи з територіальними органами Держлісагентства не забезпечено, зокрема через низьку продуктивність та результативність контрольно-перевірочної роботи, повноти та своєчасності сплати суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства загалом, за розрахунками, понад 7 млн грн податків та інших надходжень до зведеного бюджету.**

5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЩОДО КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Лісове господарство є важливим для соціально-економічного розвитку багатьох областей та економіки України в цілому. Становлення ринкових відносин у лісовому господарстві передбачає пошук резервів для поліпшення ефективності, продуктивності та результативності функціонування галузі. При цьому удосконалення лісової політики доцільно провадити з урахуванням як гармонізації з європейськими нормами законодавчих актів, так і національних особливостей.

Аудит засвідчив, що неприйняття ефективних управлінських рішень на рівні Держлісагентства та ДФС призвело до втрати контролю їх територіальними органами за лісогосподарськими підприємствами на всіх етапах ведення лісового господарства: від видачі лісорубних квитків, заготівлі та реалізації лісоматеріалів і до справляння податків.

Так, **неналежний контроль та організаційні прорахунки Держлісагентства та перевірених ОУЛМГ щодо роботи державних підприємств спричинили низку порушень норм чинного законодавства:**

- в окремих випадках лісокористувачами Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ **акти огляду місць заготівлі деревини складались з недотриманням строків**, встановлених пунктом 57 Порядку лісокористування, що призвело до **втрати дієвого контролю за повнотою за своєчасністю донарахування рентної плати;**

- лісокористувачами Чернівецького ОУЛМГ **до актів огляду місць заготівлі деревини (склалися відповідно до пункту 59 Порядку лісокористування) вносились недостовірні дані про фактичні обсяги заготовленої деревини, які не відповідали даним електронного/бухгалтерського обліку таких підприємств, що свідчить про формальне складання документів та призводить до втрати контролю за достовірністю донарахування рентної плати;**

- в окремих випадках у заявах лісокористувачів Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ **немає обґрунтувань причин надання відстрочення заготівлі та вивезення деревини, надання яких передбачено пунктами 50 і 51**

Порядку лісокористування;

- **Чернівецьким ОУЛМГ в порушення вимог пункту 54 Порядку лісокористування не забезпечено внесення до всіх примірників лісорубних квитків відмітки про надання відстрочення заготівлі та/або вивезення деревини в порядку рубок головного користування окремим лісокористувачам.**

Неналежна взаємодія територіальних органів ДФС та Держлісагентства⁵¹, **відсутність** у податкових деклараціях з рентної плати⁵², які подавались лісокористувачами до територіальних органів ДФС, **відомостей** про структуру, обсяг, тип та сорт лісопродукції, заготовленої, зокрема, в порядку рубок головного користування, **призводило до зниження ефективності та результативності контролю органів ДФС за повнотою та своєчасністю справляння такої плати.**

Виконання органами державної влади повноважень з контролю під час заготівлі деревини та реалізації лісоматеріалів суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, виявлені ризики/ознаки порушень норм Податкового кодексу та нормативно-правових актів у сфері лісових відносин, ймовірні втрати бюджету на прикладі Хмельницької та Чернівецької областей наведено в схемі (додаток 5).

Зазначене спричинено відсутністю ефективною системи управління лісовим господарством, ускладненим порядком нарахування рентної плати.

Слід зауважити, що під час проведення аудиту окремими державними підприємствами Хмельницького⁵³ та Чернівецького ОУЛМГ за встановленими Рахунковою палатою фактами порушень податкового законодавства подано до територіальних органів ГУ ДФС уточнені податкові декларації за 2016–2017 роки та I півріччя 2018 року, донараховано відповідно **897,1 і 1 191,5 тис. грн** (з урахуванням сум штрафу та пені) рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, які сплачені до відповідних бюджетів у повному обсязі.

Крім того, за встановленими Рахунковою палатою фактами порушень нормативно-правових актів щодо заготівлі технологічної сировини, перевищення фактичного обсягу заготівлі деревини більш на 10 і 15 відс., надання відстрочення заготівлі та/або вивезення деревини, ГУ ДФС у Хмельницькій області⁵⁴ забезпечено подання лісокористувачами комунальної форми власності

⁵¹ Відповідно до підпункту 258.2.6 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу суб'єкти лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, до 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом, направляють контролюючим органам перелік лісокористувачів, яким видано, зокрема, лісорубні квитки.

⁵² Додаток 8 до декларації, затвердженої наказом Мінфіну від 17.08.2015 № 719 „Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати”, зареєстрованим у Мін'юсті 03.09.2015 за № 1051/27496, у редакції наказу Мінфіну від 07.11.2016 № 927 „Про внесення змін до форми Податкової декларації з рентної плати”, в якому зазначались лише загальні суми розрахованої рентної плати.

⁵³ З урахуванням заходів, вжитих Хмельницьким ОУЛМГ та його лісокористувачами, про що повідомлено листом від 04.10.2018 № 07/1407.

⁵⁴ Лист від 08.10.2018 № 25419/22-01-12-04-13.

уточнюючих податкових декларацій, додатково надійшло **488,4 тис. грн** (з урахуванням штрафу та пені) рентної плати.

Під час аудиту окремими лісокористувачами Хмельницького та Херсонського ОУЛМГ за операціями з безоплатної передачі/одержання лісопродукції та її реалізації подано уточнюючі податкові декларації та сплачено **249,3 тис. грн** самостійно донарахованих сум ПДВ та податку на прибуток.

Таким чином, **неприйняття ефективних управлінських рішень Держлісагентством і ДФС як центральними органами та їх територіальними органами, незабезпечення обміну інформацією та взаємодії між ними, а також нездійснення належного контролю за повнотою і своєчасністю сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, створило ризики втрати доходів бюджету. Водночас під час проведення аудиту за встановленими Рахунковою палатою фактами порушень нормативно-правових актів з питань ведення лісового господарства та сплати податків лісокористувачами, останніми подано уточнюючі податкові декларації до територіальних органів ДФС та сплачено майже 3 млн грн, або близько 40 відс. суми виявлених порушень.**

ВИСНОВКИ

1. Протягом 2016–2017 років і I півріччя 2018 року через неналежний контроль Державного агентства лісових ресурсів України і Державної фіскальної служби України їх територіальними органами у Хмельницькій і Чернівецькій областях не забезпечено ефективного виконання повноважень у частині контролю за:

- дотриманням чинного законодавства з питань ведення лісового господарства суб'єктами господарювання у зазначеній сфері – обласними управліннями лісового та мисливського господарства;

- повнотою та своєчасністю сплати податків та інших надходжень до державного бюджету такими суб'єктами за результатами господарської діяльності та упередження ухилення їх від несплати податків – головними управліннями ДФС.

Через неприйняття ефективних управлінських рішень Держлісагентством та ДФС як на центральному, так і територіальному рівнях, незабезпеченість обміну інформацією та взаємодії між цими органами, а також нездійснення належного контролю та відповідного внутрішнього контролю за повнотою і своєчасністю сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, створено ризики недонадходжень доходів до державного бюджету.

1.1. Протягом 2017 року і I–II кварталів 2018 року на підставі наказів Держлісагентства (більше 350) в цілому по Україні державними підприємствами північних та західних областей (передавачі) безоплатно передано державним підприємствам південних та східних областей (отримувачі) **34,1 тис. м³ лісопродукції на загальну суму **46,3 млн грн** (з ПДВ).**

Аудитом встановлено, що переміщення зазначеної лісопродукції, зокрема від лісокористувачів Хмельницької та Чернівецької областей до лісокористувачів південних областей України, фактично не здійснювалося, в подальшому така продукція реалізовувалася покупцям переважно Хмельницької та Чернівецької областей.

Оскільки зобов'язання зі збільшення фінансового результату до оподаткування за операціями з безоплатної передачі лісопродукції у лісокористувачів Хмельницької та Чернівецької областей не виникають, втрачено можливість отримання ними доходів від реалізації такої лісопродукції.

Зобов'язання щодо нарахування та сплати до державного бюджету податку на прибуток та частини чистого прибутку (доходу) виникало в отримувачів лісопродукції. Встановлено, що оскільки за результатами господарської діяльності лісокористувачі південних областей були збитковими, зобов'язання зі сплати податку на прибуток та частини чистого прибутку у них також не виникало.

Отже, управлінські рішення Держлісагентства щодо безоплатної передачі лісопродукції не сприяли суттєвому покращенню фінансового стану державних підприємств південних областей, а державними підприємствами північних областей втрачено можливість отримати доходи, що створило ризики недоотримання державним бюджетом, за оцінкою Рахункової палати, в цілому по Україні **36,8 млн грн**, у тому числі **2,8 млн грн** по Хмельницькій і **0,5 млн грн** Чернівецькій областях.

Також **неналежний контроль Держлісагентства та його територіальних органів** за операціями з безоплатної передачі лісопродукції, запровадженої наказами Держлісагентства, та реалізацією такої продукції призвів до різних підходів у відображенні зазначених операції та оптимізації сплати податків державними підприємствами південних областей. Як наслідок, останніми допущено низку порушень чинного законодавства, до державного бюджету, за оцінкою Рахункової палати, не надійшло майже **1 млн грн** податку на прибуток і частини чистого прибутку (доходу).

1.2. За відсутності контролю ДФС за її територіальними органами (ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях) не забезпечено повноти і своєчасності сплати податків та інших платежів суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, своєчасного подання останніми податкової звітності та дотримання норм чинного законодавства. Результативність контрольно-перевірочної роботи є низькою.

Протягом 2016–2017 років і I півріччя 2018 року ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях забезпечено сплату до державного бюджету лісогосподарськими підприємствами 1 799,1 і 830,5 млн грн податків і платежів, питома вага яких у загальних надходженнях по цих областях становить 5 і 7 відс. відповідно.

Проте станом на 01.01.2018 порівняно з 01.01.2017 податковий борг таких підприємств збільшився в **2,9 раза** по Хмельницькій та **1,9 раза** по Чернівецькій областях.

Отримані від Хмельницького ОУЛМГ **переліки лісокористувачів**, яким

видано лісорубні квитки на проведення рубок головного користування, ГУ ДФС у Хмельницькій області належно **не аналізувались** та у контрольно-перевірочній роботі **не використовувались**.

За результатами проведених територіальними органами ДФС у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року **документальних та камеральних перевірок** суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства **порушення щодо** нарахування та сплати **рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів**, зокрема в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, **не встановлювалися**.

Водночас Рахунковою палатою під час аудитів окремих лісокористувачів вказаних областей **встановлено низку порушень чинного законодавства та організаційні прорахунки територіальних органів ДФС при здійсненні контролю за повнотою та своєчасністю справляння податків та інших надходжень**. Як наслідок, до зведеного бюджету, за розрахунками, не надійшло понад **7 млн грн**, з яких протягом липня–листопада 2018 року платниками самостійно уточнено та сплачено майже **3 млн грн, або 40 відс.** суми виявлених порушень.

2. Нормативно-правове забезпечення питань ведення лісового господарства, сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства у періоді, що досліджувався, загалом було сформованим, проте окремі питання потребують удосконалення, зокрема щодо:

- органу, який видає сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій;
- розроблення стандартів для однозначної класифікації деревини з метою усунення ризиків реалізації лісоматеріалів необроблених (ділової деревини) як деревини паливної та, відповідно, попередження втрат доходів бюджету;
- деталізації способів рубок, за якими деревина заготовлюється під час вибіркового рубок головного користування, встановлених абзацом шостим пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу, з метою уникнення випадків необґрунтованого зниження на 20 відс. ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

Крім того, невідповідність положень пункту 64 Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761, щодо сплати нормативної вартості додатково заготовленої деревини у разі перевищення показників, зазначених у лісорубному квитку, положенням статті 77 Лісового кодексу України та статті 256 Податкового кодексу України, згідно з якими питання сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у тому числі у разі перевищення фактично заготовленої деревини, регулюється Податковим кодексом, призвела до ризиків втрати надходжень зведеним бюджетом.

3. Неналежний контроль Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ за діяльністю постійних лісокористувачів у вказаних областях призвів до недотримання останніми вимог нормативно-правових актів.

3.1. Не дотримано вимоги статті 256 **Податкового кодексу України**. Як наслідок, недонадходження рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, за оцінкою Рахункової палати, становлять **5,6 млн грн**, у тому числі **2,8 млн грн** до державного бюджету, а саме окремими постійними лісокористувачами:

– Чернівецької області необґрунтовано використано знижку на рентну плату (окремо за кожною ставкою) в розмірі 20 відс. за заготівлю деревини в порядку рубок головного користування, внаслідок чого зведеним бюджетом недоотримано **2,3 млн грн**;

– Хмельницької та Чернівецької областей не забезпечено донарахування та сплату рентної плати за додаткову заготовлену деревину, одержану в порядку рубок головного користування, в обсязі, що на 10 відс. перевищує показники, вказані у лісорубному квитку, у сумі **258,4 і 10,5 тис. грн** відповідно;

– Хмельницької та Чернівецької областей без належної перевірки та документального підтвердження до податкових декларацій з рентної плати включено донараховані суми рентної плати за дров'яну деревину, використану для технологічних робіт, внаслідок чого не забезпечено донарахування такої плати виходячи із фактичної кількості, сортиментної структури заготовленої деревини та діючих ставок рентної плати, а також перерахунку та сплати рентної плати при наданні відстрочок на заготівлю та/або вивезення деревини, на суму **1,1 і 2 млн грн** відповідно.

3.2. Окремими лісокористувачами Хмельницької та Чернівецької областей не дотримано вимог пунктів 257.1-257.3 статті 257 Податкового кодексу України в частині своєчасного нарахування та сплати донарахованої рентної плати за заготовлену дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, у сумі **614,3 і 557,2 тис. грн** відповідно, що призводило до нерівномірного надходження до бюджету належних платежів.

3.3. У порушення вимог пункту 1.4 глави 1 Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, затвердженого наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.02.2007 № 42, лісокористувачами Чернівецької області, які не мали плитного, фанерного та целюлозно-паперового виробництва, виставлено на продаж на загальних аукціонах та реалізовано технологічну сировину та сировину для виготовлення лушеного шпону в обсязі 48,3 тис. м³.

Через скасування Мінагрополітики (наказ від 28.08.2018 № 410) зазначеного наказу Державного комітету лісового господарства України, **на сьогодні питання реалізації необробленої деревини на внутрішньому ринку не врегульовано**, а отже, існує загроза поглиблення кризових явищ у цій сфері, незабезпечення прозорого та зрозумілого механізму ціноутворення, конкурентних засад при реалізації деревини.

4. За неналежного контролю Держлісагентства Чернівецьким ОУЛМГ не дотримано вимог нормативно-правових актів при видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, а також не

забезпечено ефективного контролю за перевіркою достовірності документів, поданих для видачі таких сертифікатів.

4.1. Аудитом встановлено, що при видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів у:

– **142 випадках** постійними лісокористувачами або взагалі не підтверджено відпуск лісопродукції, зазначеної в сертифікатах, або її кількість та сортиментний склад не відповідав товарно-супровідним документам;

– **98 випадках** сертифікати видано різним суб'єктам господарювання на підставі однакових товарно-транспортних накладних, отриманих на одну й ту саму партію лісопродукції (у деяких випадках накладні використовувалися більше 2 разів).

Як наслідок, існують ризики порушення експортерами частини першої статті 483 Митного кодексу України щодо подання Чернівецькій митниці ДФС як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості про найменування та вагу товарів. За оцінкою Рахункової палати, загальна сума ймовірних додаткових надходжень до державного бюджету у вигляді штрафів становила б понад **6 млн гривень**.

4.2. Через відсутність державних стандартів, які б встановлювали чіткі вимоги до якості деревини (зокрема, деревини паливної), окремими лісогосподарськими підприємствами, що входять до сфери управління Чернівецького ОУЛМГ, порушено вимоги статті 2¹ Закону України від 08.09.2005 № 2860 „Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” в частині подання до митного оформлення та експорту лісоматеріалів необроблених (ділової деревини) як деревини паливної. Як наслідок, за оцінкою Рахункової палати, такими підприємствами недоотримано доходів у розмірі понад **29 млн грн**, а державним бюджетом **23 млн грн** надходжень податку на прибуток та частини чистого прибутку (доходу).

4.3. Аудит також засвідчив наявність можливих ризиків заниження окремими лісокористувачами перевірених областей сортиментного складу при реалізації дров'яної деревини (дрова паливні, техсировина), з якої в подальшому експортерами виготовлялись пиломатеріали високої якості. За розрахунками, втрати доходів таких підприємств могли становити близько **20 млн грн**, а втрати надходжень до державного бюджету – **17 млн гривень**.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства поінформувати Верховну Раду України.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та

Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

– розглянути та дати оцінку ефективності прийнятих Держлісагентством управлінських рішень щодо безоплатної передачі лісопродукції, які не сприяли суттєвому покращенню фінансового стану державних підприємств південних областей, а державними підприємствами північних областей втрачено можливість отримати доходи, що спричинило ризики недоотримання державним бюджетом податків та інших надходжень від здійснення таких операцій за рахунок оптимізації окремими підприємствами бази оподаткування;

– вжити заходів щодо:

упорядкування питань видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій; розробки стандартів для однозначної класифікації деревини з метою усунення ризиків реалізації лісоматеріалів необроблених (ділової деревини) як деревини паливної;

приведення норм пункту 64 Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761, щодо сплати нормативної вартості додатково заготовленої деревини у разі перевищення показників, зазначених у лісорубному квитку, у відповідність до положень статті 77 Лісового кодексу України та статті 256 Податкового кодексу України;

– доручити:

Мінфіну:

спільно з Мінагрополітики, ДФС і Держлісагентством розробити механізм (порядок) донарахування/перерахунку рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів відповідно до абзацу третього пункту 256.9 та абзацу другого підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу України, при цьому розглянути питання про забезпечення ДФС інформацією, необхідною для виконання повноважень у частині контролю за правильністю обчислення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;

розглянути питання про внесення змін до абзацу шостого пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу України в частині деталізації способів рубок, за якими деревина заготовлюється під час вибіркових рубок головного користування, з метою чіткого застосування знижок до ставок рентної плати;

Мінагрополітики:

затвердити правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка та правила огляду місць використання лісових ресурсів;

спільно з Держлісагентством розглянути питання удосконалення порядку (механізму) реалізації необробленої деревини.

3. Рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до

державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Державній фіскальній службі України та рекомендувати:

- вжити заходів для усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити:

- поліпшення якості й ефективності контрольної-перевірочної роботи територіальних органів з питань сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;

- посилення контролю за територіальними органами ДФС щодо опрацювання переліків лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки, а також проведення ними моніторингу поданої податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;

- належну координацію дій територіальних органів ДФС та Держлісагентства щодо здійснення контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків та інших надходжень за результатами митного оформлення товарів групи 44 „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” при експорті.

4. Рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Державному агентству лісових ресурсів України та рекомендувати:

- вжити заходів для усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити дієвий внутрішній контроль за територіальними органами у частині виконання вимог нормативно-правових актів щодо спеціального використання лісових ресурсів, видачі лісорубних квитків і сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати головним управлінням ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях і рекомендувати:

- вжити заходів для усунення виявлених порушень і недоліків, поліпшення ефективності роботи із забезпечення повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;

- забезпечити належну координацію дій з територіальними органами Держлісагентства щодо проведення поглибленого аналізу показників діяльності та відпрацювання податкових ризиків суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства, зокрема під час документальних перевірок;

- поліпшити якість контрольної-перевірочної роботи з питань дотримання податкового законодавства суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства за результатами рубок головного користування, зокрема забезпечити

усунення виявлених порушень, які не були виправлені такими платниками під час аудиту самостійно.

6. Рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Хмельницькій та Чернівецькій митницям ДФС і рекомендувати:

– посилити контроль за митним оформленням лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, зокрема в митному режимі „експорт”, за правильністю класифікації експортованих товарів, дотриманням встановленої оцінки ризиків за вказаною групою товарів;

– забезпечити відпрацювання ризиків у частині подання до митниці підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування та ваги товарів; непідтвердження товарно-транспортними накладними (ТТН-ліс) обсягів лісопродукції, повторного використання товарно-транспортних накладних (Чернівецька митниця ДФС).

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Хмельницькому, Херсонському та Чернівецькому обласним управлінням лісового та мисливського господарства і рекомендувати:

– вжити заходів для усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

– забезпечити дієвий внутрішній контроль за дотриманням постійними лісокористувачами, які входять до сфери управління, вимог нормативно-правових актів, зокрема щодо спеціального використання лісових ресурсів під час проведення рубок головного користування.

Член Рахункової палати

Ц. Г. Огонь

Відомості про лісорубні та лісові квитки (із зазначенням обсягів заготівлі ліквідної деревини та рентної плати), видані Хмельницьким та Чернівецьким ОУЛМГ постійним лісокористувачам, які входять до сфери їх управління, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року

№ з/п	Період	Показник							
		загальна кількість виданих лісорубних квитків		загальний обсяг ліквідної деревини відповідно до лісорубних квитків та суми рентної плати				загальна кількість виданих лісових квитків та обсяги рентної плати	
				на рубки головного користування		на рубки, пов'язані та непов'язані із веденням лісового господарства			
		на рубки головного користування	на рубки, пов'язані та непов'язані із веденням л/г	кількість, м ³	сума, тис. грн	кількість, м ³	сума, тис. грн	кількість, шт.	сума, тис. грн
Хмельницька область									
1	2016 рік	133	932	221,4	19272,6	375,4	11691,7	56	1,5
2	2017 рік	169	1131	240,0	23757,0	370,4	9916,7	59	1,4
3	I півріччя 2018 року	93	553	191,5	25835,0	205,9	7641,8	0	0
	Всього	395	2616	652,9	68864,4	951,7	29250,2	115	2,9
Чернівецька область									
1	2016 рік	429	989	414,6	26726,5	315,5	9235,3	151	12,9
2	2017 рік	510	939	427,5	32251,7	207,5	6021,5	167	8,4
3	I півріччя 2018 року	249	444	202,3	14650,3	111,3	1708,8	131	21,1
	Всього	1188	2372	1044,4	73628,5	634,3	16965,6	449	42,4

Відомості про проведені державними підприємствами (постійними лісокористувачами), які входять до сфери управління Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ, рубки на площі територій лісового фонду, в тому числі рубки головного користування, а також обсяги заготовленої деревини за такими рубками

№ з/п	Період	Показник					
		площа територій лісового фонду, на яких проведено рубки, га		загальний обсяг одержаної деревини			
				за результатами проведення всіх видів рубок		в т. ч.: ліквідної за результатами рубок головного користування	
		всього	в тому числі рубки головного користування	всього, тис. м ³	з неї ліквідної деревини, тис. м ³	всього, тис. м ³	питома вага, відс.
Хмельницька область							
1	2016 рік	10 828	701	675,6	596,8	221,5	37,1
2	2017 рік	11 813	778	687,5	610,4	240,0	39,3
3	I півріччя 2018 року	5 287	477	333,2	298,4	140,8	47,2
Всього		27 928	1 956	1 696,3	1 505,6	602,3	40,0
Чернівецька область							
1	2016 рік	13 942	2025	794,5	735,9	414,3	56,3
2	2017 рік	11 784	2112	703,4	642,1	429,8	66,9
3	I півріччя 2018 року	5 041,1	1 108,3	319,8	291,5	206,7	70,9
Всього		30 767,1	5 245,3	1 817,7	1 669,5	1 050,8	62,9

Відомості про експортні операції лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, здійснені державними підприємствами (постійними лісокористувачами), які входять до сфери управління Хмельницького та Чернівецького ОУЛМГ, протягом 2016–2017 років та I півріччя 2018 року

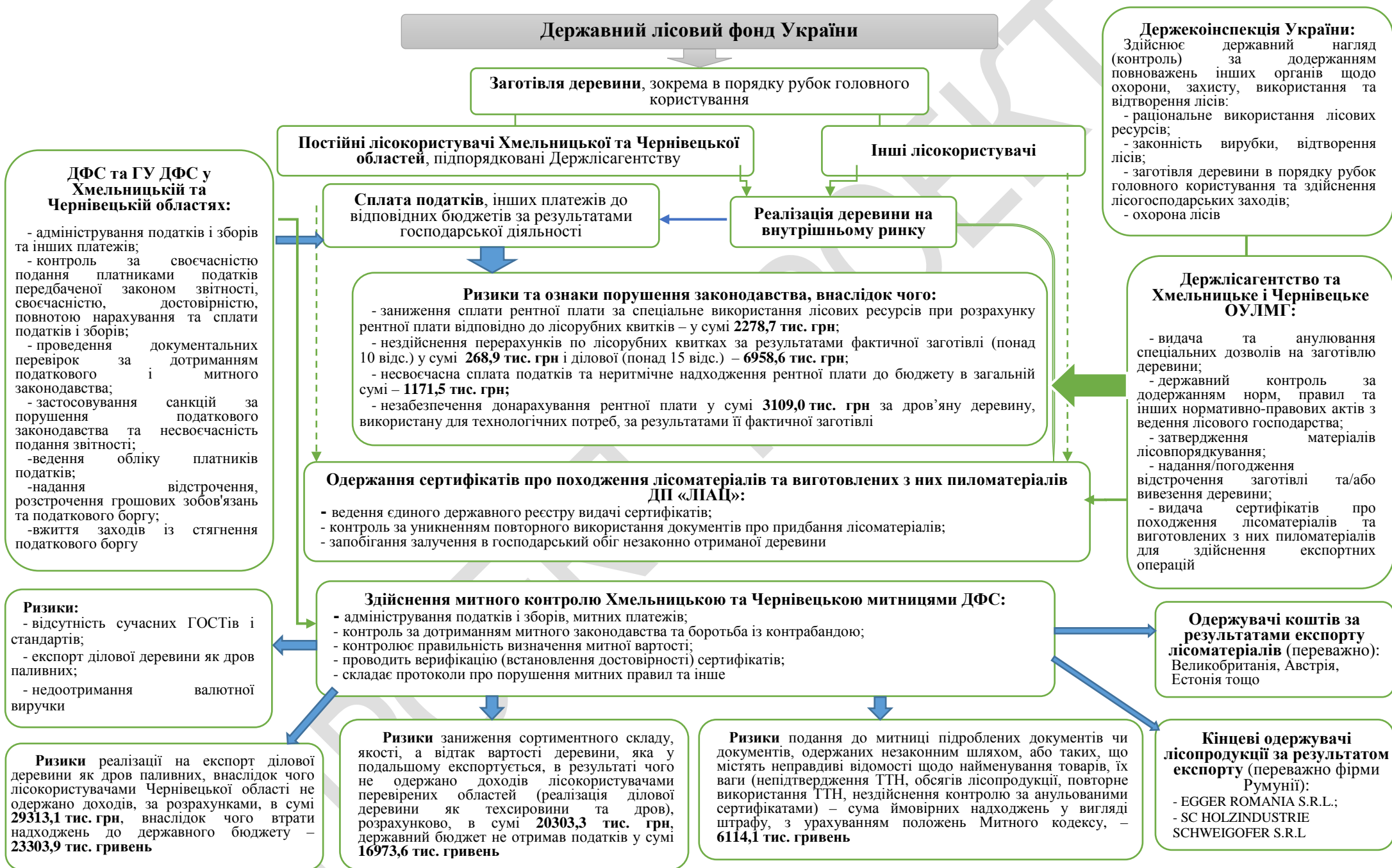
Період	Валюта	Державні підприємства Хмельницького ОУЛМГ				Державні підприємства Чернівецького ОУЛМГ				Разом	
		лісоматеріали (необроблені)		пиломатеріали		лісоматеріали (необроблені)		пиломатеріали			
		тис. м ³	сума, тис.	тис. м ³	сума, тис.	тис. м ³	сума, тис.	тис. м ³	сума, тис.	тис. м ³	сума, тис.
2016 рік	євро	102,9	3 169,2	2,8	275,7	65,4	1 587,2	28,2	1 900,2	199,3	6 932,3
	дол. США		821,5		128,9		0,0		1 303,7		2 254,1
2017 рік	євро	22,4	579,3	7,7	440,1	44,8	1 128,0	44,6	179,3	119,5	3 940,4
	дол. США		6,3		446,7		0,0		1 350,4		1 803,4
I півріччя 2018 року*	євро	11,8	315,8	2,4	57,2	41	1 121,7	19,3	1 490	74,5	2 984,7
	дол. США		0		323,4		0,0		739,6		1 063
Разом	євро	137,1	4 064,3	12,9	773	151,2	3 836,9	92,1	5 183,2	393,3	13 857,4
	дол. США		827,8		899		0,0		3 393,7		5 120,5

* Дані по державних підприємствах, які входять до сфери управління Хмельницького ОУЛМГ, наведено за 1 квартал 2018 року

Дані щодо стану надходження податків, зборів, платежів до державного бюджету за результатами діяльності суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства Хмельницької та Чернівецької областей у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року

Період/Вид податку	Фактичне надходження платежів до державного бюджету від СГ у сфері лісового господарства Хмельницької області	Фактичне надходження платежів до державного бюджету від СГ у сфері лісового господарства Чернівецької області
2016 рік (всього), в т.ч.	97 102,8	93 179,2
Податок на прибуток, тис. грн	8 390,4	7 966,8
Частина чистого прибутку (доходу), тис. грн	12 144,9	9 701,5
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, тис. грн	11 027,6	14 088,2
<i>Питома вага надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у загальних податкових надходженнях по області, відс.</i>	<i>0,6</i>	<i>1,3</i>
ПДВ, тис. грн	52 300,6	49 199,3
Інші надходження, тис. грн	13 239,2	12 223,4
Загальна сума надходжень до державного бюджету по ГУ ДФС в області, тис. грн	1 961 696,9	1 111 645,5
Питома вага надходжень від СГ у сфері лісового господарства області, відс., всього	4,9	8,4
<i>З них питома вага надходжень від постійних лісокористувачів, підпорядкованих ОУЛМГ, відс.</i>	<i>90,1</i>	<i>97,7</i>
2017 рік (всього), в т.ч.	139 619,3	118 916,7
Податок на прибуток, тис. грн	3 816,6	5 433,8
Частина чистого прибутку (доходу), тис. грн	13 636,2	18 105,8
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, тис. грн	11 322,5	13 823,3
<i>Питома вага надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у загальних податкових надходженнях по області, відс.</i>	<i>0,4</i>	<i>1,0</i>
ПДВ, тис. грн	91 516,1	65 832,5
Інші надходження, тис. грн	19 327,9	15 721,3
Загальна сума надходжень до державного бюджету по ГУ ДФС в області, тис. грн	2 938 525,5	1 431 660,2
Питома вага надходжень від СГ у сфері лісового господарства області, відс., всього	4,8	8,3
<i>З них питома вага надходжень від постійних лісокористувачів, підпорядкованих ОУЛМГ, відс.</i>	<i>90,0</i>	<i>98,9</i>
I півріччя 2018 року (всього), в т.ч.	87 594,3	59 546,3
Податок на прибуток, тис. грн	2 491,2	3 458,0
Частина чистого прибутку (доходу), тис. грн	7 277,6	6 359,9
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, тис. грн	8 033,9	8 004,8
<i>Питома вага надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у загальних податкових надходженнях по області, відс.</i>	<i>0,4</i>	<i>1,0</i>
ПДВ, тис. грн	56 967,7	32 288,3
Інші надходження, тис. грн	12 823,9	9 435,3
Загальна сума надходжень до державного бюджету по ГУ ДФС в області, тис. грн	1 799 097,5	830 558,9
Питома вага надходжень від СГ у сфері лісового господарства області, відс., всього	4,9	7,2
<i>З них питома вага надходжень від постійних лісокористувачів, підпорядкованих ОУЛМГ, відс.</i>	<i>91,2</i>	<i>99,4</i>

Виконання повноважень органами виконавчої влади щодо контролю під час заготівлі та реалізації деревини суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства, виявлені у 2016–2017 роках та I півріччі 2018 року ризики порушень норм податкового законодавства та втрати бюджету на прикладі Хмельницької та Чернівецької областей

Держжекоінспекція України:
Здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням повноважень інших органів щодо охорони, захисту, використання та відтворення лісів:
- раціональне використання лісових ресурсів;
- законність вирубки, відтворення лісів;
- заготівля деревини в порядку рубок головного користування та здійснення лісогосподарських заходів;
- охорона лісів

Держлісагентство та Хмельницьке і Чернівецьке ОУЛМГ:

- видача та анулювання спеціальних дозволів на заготівлю деревини;
- державний контроль за додержанням норм, правил та інших нормативно-правових актів з ведення лісового господарства;
- затвердження матеріалів лісовпорядкування;
- надання/погодження відстрочення заготівлі та/або вивезення деревини;
- видача сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій

ДФС та ГУ ДФС у Хмельницькій та Чернівецькій областях:

- адміністрування податків і зборів та інших платежів;
- контроль за своєчасністю подання платниками податків передбаченої законом звітності, своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати податків і зборів;
- проведення документальних перевірок за дотриманням податкового і митного законодавства;
- застосування санкцій за порушення податкового законодавства та несвоєчасність подання звітності;
- ведення обліку платників податків;
- надання відстрочення, розстрочення грошових зобов'язань та податкового боргу;
- вжиття заходів із стягнення податкового боргу